Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БҮРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БҮРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной 21-нээ гарана | № 102 (17825) | 1988 оной майн 2, понедельник | Сэн 3 мүн.

КОММУНИСТНУУД! СОВЕТСКЭ СОЮЗАИ АЖАЛШАД! КПСС-эй XXVII СЪЕЗДЫН ХАРАА ШУГАМЫЕ ОРОЛДОСОТОЙГООР БЭЕЛҮҮЛЭГТЫ! ЭХЭ ОРОНОЙНГОО АША ТУҺАДА АЖАЛАЙ АМЖАЛТАНУУДЫЕ ТУЙЛАЖА, БҮХЭСОЮЗНА ПАРТИЙНА XIX КОНФЕРЕНЦИИЕ УГТАЯБДИ!

(КПСС-эй ЦК-гай Майн 1-нэй Уряануудһаа).

ҮБИЛГАН ШЭНЭДХЭЛГЫН ИЛАХА БАИҺАНДА БИДЭ ЭТИГЭНЭБДИ

Москвагай Улаан талмай дээрэ болоһон Майн 1-нэй жагсаал

Манай хабарай һайндэр хадаа шэнэ юумэнэй мүндэлэн түрэлгын хаһа болоно. Сахаһай хайламсаар, газарай хүрьһэ нэбтэлэн бүлтайдаг үргы сэсэгтэл адли, демократиие үргэдхэлгын, олониитэдэ мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараалгын, кооперациин ба ажахын тоосооной Ленинэй суртал һургаалнууд һалбаран мандуулардажа байна. Манай ажал ябуулгын бүхы асуудалнууд хубилган шэнэдхэгдэг гэхын аргагүй. Шэнэ юумэн хүшэр бэрхэшээлтэйгээр урагшаа дабшана. Үндэр баян үргаса ургуулхын тула үшөө эршэмтэйгээр ажаллаха ёһотойбди. Зүгөөр манай мүнөөдэрэй этигэл найдал бата үндэһэ һууритай юм. Гэрэлтэ һайхан ерээдүйдөө хубхай хоохоор этигэн найдана бэшэ, харин хүн зоной бата хараа бодолдо, ажал хэрэгтэ үндэһэлнэбди. Ниитын хүгжэлтын жама ёһонуудые ойлгоһоной, демократиие, олониитэдэ мэдээсэжэ байлгые үргэдхэһэнэй, экономическа нарин нягта тоосоо хэһэнэй ашаар лэ амжалтадаа этигэн найданабди.

Эдэ суртал һургаалнууд Улаан талмайн гоё һайхан шэмэглэлдэ элеэр харагдана. Марксын, Энгельсэй, Ленинэй портредүүд холоһоо харагдана. Хүхэ номин бүмбэрсэг дэлхэйн оршон дээрэ хүн түрэлтэнэй этигэл найдалые, хүсэл эрмэлэзые элирхэйлһэн «Эб найрамдал» гэһэн үгэ хүнүүдэй анхарал татана. Бүхы ажалша хүнүүдэй аха нүхэсэлые һүлдэлдэг «Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!» гэһэн үраа хажуудань бии. «Демократи, хубилган шэнэдхэлгэ, хурдадхалга» гэһэн мүнөөдэрэй үраа лозунгнууд баруун таладань хабтайна. «XXVII» гэһэн тоонууд, «Партийн съездын хараа замаар», «КПСС-эй Бүхэсоюзна XIX конференци», «Ядерна зэбсэггүй дэлхэйн түлөө» гэһэн үгэнүүд хүн бүхэнэй анхарал татана.

Кремлиин Сенатска башни дээрэ — СССР-эй Герб. Тэрэ Кремлиин ханые шэмэглэһэн союзна республикануудай гербнүүдые ниилүүлэн нэгэдүүлһэн мэтээр үзэгдэнэ. Оронойнай хадуур ба балтатай Гүрэнэй туг нэбшээ һалхинда далбан намилзана.

Нэгэдэмэл духовой оркестрэй хүсэтэ марш һайндэрэй баяр ёһололые нээбэ. Тэрэ предприятинуудай уран һайхан коллективүүдэй, труба дээрэ нааадагаг эдиршүүлэй аялга һайхан дүүнүүдтай ниилэн нэгэдэнэ.

Гоё һайхан үнгэтэй хүнгэхэн хубсаһа үмдэһэн хүбүүд, басагад талмайе дүүргэнэ. Улаан тугууд, шаарнуд далайн долгин мэтээр эбхэрнэ.

Нүхэд **М. С. Горбачев, В. И. Воротников, А. А. Громыко, Л. Н. Зайков, Е. К. Лигачёв, В. П. Никонов, Н. И. Рыжков, Н. Н. Слюньков, М. С. Соломенцев, В. М. Чебриков, Э. А. Шеварднадзе, А. Н. Яковлев, П. Н. Демичев, В. И. Долгих, Ю. Д. Маслюков, Г. П. Разумовский, Н. В. Талызин, Д. Т. Язов, О. Д. Бакланов, А. П. Бирюкова, А. Ф. Добрынин, А. И. Лукьянов, В. А. Медведев, И. В. Капитонов** Мавзолейн Түбэй трибунада гараба.

Мүн эндэ совет сэрэгэй мэдээжэ начальнигууд байлсана.

Парти болон ажалай ветерануд, Октябриин революцида хабаадагшад, фронтовигууд, үйлэдбэриин түрүүшүүл ба новаторнууд, элитэ ехэ эрдэмтэд, литература болон искусствын ажал ябуулагшад, СССР-эй лётчик-космонавтнууд, партийна, совет ба ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд Улаан талмай дээрэхи трибунануудта гаранхай.

100 гаран ороной профсоюзай ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй, Профсоюзуудай бүхэдэхэйн федерациин, улясхоорондын бусад эмхинүүдэй делегацинууд, гадаадын олон тоото айлшад Майн Нэгэнэй һайндэртэ ерэбэ.

Гадаадын оронуудһаа СССР-тэ бэйдар дипломатическа түлөөлэгтэ эмхинүүдэй толгойлогшонор эндэ байлсаа.

«Маркс— Энгельс —Ленинэй агуулехэ революционно һургаал хэтын хэтэдэ оршон мандажа, хүгжөөгдэжэ байг лэ!» гэһэн үраа талмай дээгүүр зэдэлнэ. Пионернүүд Мавзолей тээшэ гүйлдэжэ ерэбэ. Коммунис партийн, Совет гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдтэ баглаа сэсэгүүдые тэдэнэр барюулба.

Москвагай туггай машина аалиханаар дабшана. Социалис мүрысөөнэй түрүүшүүл тэрээн дээрэ һуунхай. Жагсаалай эхилхын урда тээ тэдэнэй зариманта й хөөрэлдэбэбди. Шэнэ шэнжэнүүд тухай, хубилган шэнэдхэлгэ тухай асуубабди. Тэрэнэй амжалтатайгаар бэелүүлэгдэхыень хүнүүдэй ямараар хүсэжэ байһанда, олониитын зүрхэ сэдьхэлдэ тэрэнэй ямар бүхөөр хадуургажа байһанда этигэбэбди. Юрэдөөл, өөһэдөөшье бодоод үзыт.

— Юумэнэй нюруу дээрэ элеэр харагдажа байһан нөөсэнүүдые гол түлэб хүдэлгэһэн хубилган шэнэдхэлгэ мүнөө гүнээгыгөөр нэбтэрүүлэгдэжэ, ажахы эрхилэлые нарижуулан һайжеруулгын, хүтэлбэридэ демократиие үргэдхэлгын замаар дабшаха ёһотой,— гэжэ «Борец» гэдэг эрдэмэй-үйлэдбэриин нэгэдэлэй слесарь-хабсаргагшадай бригадир А. Пахомов тоолоно.— Манайда генеральна директорые һунгалга һайн үрэ дүнгүүдые үгөө. Ажалша коллективэй совет байгуулагдаа. «Хүдэлмэришэд заводые хүтэлбэрилжэ шадаха гээшэ гү?» гэһэн гаршаггай статьяе би һаяхан газетэнүүдэй нэгэндэ уншаа һэм. «Шадаха» гэжэ этигэн найданаб.

Хубилган шэнэдхэлгые хүн бүхэнэй ойлголго өөрын хэмжээнтэй, өөрын хараа бодолтой гэ гэшэ. Юридическэ эрдэмэй доктор, профессор И. Лукашук һанал бодолоо иигэжэ хубаалдаба:

— Хубилган шэнэдхэлгэ хадаа тон шухала хэрэг болоно. Имагтал ойлгоогүй гү, али хара амяа хараһан хүнүүд лэ энээндэ һаад ушаруулха байна. Мүнөө хубилган шэнэдхэлгын гол амжалта нэн түрүүн хүн зоной үхаан бодолһоо эхи абаха юм. Энэньшье гайхалтай бэшэ. Шэнэ политическэ, экономическа бодомжогүйгөөр саашанхи хубилалтануд бэелүүлэгдэхэ аргагүй. Бүхэсоюзна партийна XIX конференцидэ бидэ тон ехээр этигэн найданабди. Тэрэ дүй дүршэлые согсолхо, манай дабшалтын зорилгонуудые хараалха байна. Общество дотор саашадаашье демократиие үргэдхэхэ гээшэ дардам харгы замуудай нэгэниинь мүн. Энээнтэй дашарамдуулан, Ленинэй Конституцида хандаха шухала. Жэшээнь, саг үргэлжэ хүдэлдэг парламентын зүргаан болохо ВЦИК-эй ажал ябуулга туһатай байгаа бэшэ гү? Ленинэй суртал һургаалнуудые шудалалгада, гүрэнэй ба партийна хубилган шэнэдхэлгэдэ общество шэнжэлэгшэд туһа хүргэхэ ёһотой.

— Шэнэ байдалай шэнжэнүүд ямар бэ? Энэ асуудалда «Вымпел» гэжэ нэгэдэлэй оёдолшон Г. Рыжкова хүлээгдэгүй харюу үгэбэ: Мүнөө бидэ өөһэдынгөө продукци худалдажа абадаг болообди. Манай предприятида оёгдоһон пальто үмдэжэ ябанаб. Иимэ пальтонууд эхэнэрнүүдэй дура ехээр татана. Хэрбээ урдандаа хэн нэгэнэй гадаадын оронуудһаа асарагдаһан хубсаһа хунар үмдэхые оролдодог байгаа һаань, мүнөө тэдэнэй тоо үсөөрөө.

...«Май һарын Москва» гэһэн марш соностоно. Ажалшадай жагсаал эхилбэ.

Бидэ Лениндэ ханданабди. Энгэртээ улаан бант зүүһэн Ленин гараа үргөөд, маанадые — революциин хэрэг үргэлжэлүүлэгшэдые — урианаар энеэбхилэн амаршална. 1919 оной Майн 1-дэ дэлхэй дээрэхи түрүүшын пролетарска гүрэнэй вождиин ажалшадай жагсаалые амаршалжа байха үедэ буулгагдаһан фото-зурагай үндэһөөр Ильичэй энэ портрет зурагданхай. Тус портрет Түүхын музейн байшан дээрэ бэхилэгдэнхэй. Ниислэл хотын бүхы заха булангуудһаа Улаан талмай тээшэ субажа ябаһан жагсаалнууд гоё һайхан, ниитэ нэгэн һанал бодолтой.

Заншалай ёһоор ЗИЛ-эй коллективэй түлөөлэгшэд ниислэл хотын Пролетарска районой манлайда дабшана. Автомобиль бүтээдэг дүрбэ мянган түрүү хүдэлмэришэдтэ иимэ нэрэ хүндэ найдагданхай. Предприятиин цехүүдэй, участогуудай, таһагуудай, лабораториинуудай суглаанууд дээрэ нүхэдынь имагтал тэдэнэй түлөө дуугаа үгэһэн байгаа.

Ленинскэ комсомолой шангай лауреат, түмэршэ дархэнхэбшэн Н. Шарапов Бүхэсоюзна партийна XIX конференциин хүндэгшэдэ дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаһан түрүүшүүлэй тоодо ороно.

— Транспарантнуудаар шэмэглэгдэһэн гол машинада анхаралаа хандуулагты,— гэжэ залуу хүдэлмэришэн хэлэбэ. — Заводой эмблемэдэ хубилалтын болоһые харана бэзэт даа. Заншалта ЗИЛ-130-най орондо ашаанай шэнэ машина зурагданхай. Дизельнэ. Арьбалалта ехэтэй нимэ дүрбэн мянган машина байгша ондо бүтээгдэхэ.

Гүрэнэй 1-дэхи подшипникова заводой хүдэлмэришэдэй жагсаалнууд дээгүүр элдэб үнгэтэй шаарнууд харагдана. Шарик хадаа энэ предприятиин һүлдэ тэмдэг болодог юм. Тэрэ замбуулинай дайдада, таряалан дээрэ, булад харгы замуудта хүдэлхэ оньһон техникэдэ табигдахадаа, тон бата бэхи байһанаа харуулдаг. Гүрэнэй подшипникова заводто һэльбэн шэнэдхэлгын хүдэлмэри ябуулагдажа байна. «Люблино» гэжэ үйлэдбэриин шэнэ корпус продукци үгэжэ захалаа. Мүнөө нэгэдэл хэлсээгэ уялгануудаа сүм дүүргэжэ, ашаг олзоёо дээшэ лүүлээ. Тиигэжэ заводой хүдэлмэришэдэй һуудал байдал улэм һайжаруулагдажа байна.

Жагсаалда ябаһан хоёр залуу хүдэлмэришэдтэ энэ хабар амжалтатай һайн байхаар хүлеэгдэнэ. Ушарынь гэхэдэ, басаганай нюур шарай баяраар халина. Майн Нэгэнэй һайндэрэй һүүлхэнээр 55-дахи цехэй хүдэлмэришэн Зоя Сурикова түрэ хуримай хубсаһа үмдэхэ юм. Тэрэ сугтаа хүдэлдэг заһабарилагша Олег Гребенкинтэй хуби заяагаа холбохые шиидэбэ. Түбшэн даруу зантай энэ хүбүүн 21-тэй юм. Тэрэ һургуулида, техническэ эрдэмэй училищида һураһан, комсомол болоһон, десантын сэрэгүүдтэ алба хэһэн байгаа. КПСС-эй гэшүүндэ кандидат сержант Гребенкин Афганистанда алба хэхэдээ, «Шэн зоригой түлөө» медаляар шагнагдаа һэн. Гэртээ ерээд байхадань, заводой хүдэлмэришэд тэрэниие партийн гэшүүндэ нэгэн дуугаар абаһан байгаа.

— Уршаг түбэгтэ ороһон хани барисаата хүршэ арадтаа туһалһан байгаабди,— гэжэ Олег маанадтаа хөөрэнэ. — Афганистандахи байдалые политическэ аргаар гуримшуулха хэлсээндэ гар табигдаһаниинь һайн. Эндэ үшөө ехэ юумэн хэгдэхэ зэргэтэй.

Һаяар гэрлэхээ байһан залуушуул шэнэ гэртэ нүүжэ орохо. Заводто барилга-хабсаргын эмхи байгуулагдаа. Тэрэ жилдээ 180 квартира барижа, ашаглалгада тушааха аргатай.

Ниислэл хотын олохон талмайнууд, үйлсэ гудамжанууд хадаа орон дотороо эгээл үнинэй «Мосжилстрой» гэжэ гүрэнэй барилгын трестын ажалай алдар солын музей шэнгээр үзэгдэнэ. 66 жэл соо тэрэнэй хүдэлмэришэдэй гараар ехэ юумэн бүтээгдээ! В. И. Ленинэй Мавзолей барихые имагтал энэ коллективтэ даалгагдаһыень мүнөө Улаан талмай тээшэ ошохо замдаа дурсангүй байхын аргагүй.

Барилгашадай энэ коллективэй бодхоохон объектнүүд айхабтар олон юм. Хүн зоной ажаһууха байшан гэрнүүд, социальна хангалгын эмхинүүд эдэнэй дунда ороно. Ниислэл хотын барилгын индустриин байгууламжые ябууд хубилган, хэдэн арбан мянган дурбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүдые бариха. 2000 он болотор бүлэ бүхэниие амаарааа квартираар хангаха комплексно программые бэелүүлхэдээ, мүнөөнэй Москвагай гурбанай нэгэ хубиин хэмжээнэй барилга хэгдэхээр хараалагдана. «Прогресс-95» гэжэ городой арадай ажахые эршэдхэлгын программада, 2010 он болотор ниислэл хотын оршон тойронхиие хүгжөөлгын генеральна шэнэ түсэбэй ехэ зорилгонууд хараалагдажа байна.

Улаан Пресниин районой ажалшадай жагсаал талмай дээрэ гаража ерэбэ. Хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй түүхын алдарта хуудаһанууд тэрэнэй нэрэтэй холбоотой. 1905 ондо Пресниин пролетариат хаанта засагта эсэргүү ангиин тэмцэлдэ бодоо һэн. Мүнөө тус район ниислэлэй арадай ажаһыда түрүү һууринуудай чэгые ээлнэ. 47 мянган хүнһөө бүридэдэг тэрэнэй партийна организаци хубилган шэнэдхэлгэдэ горитой үүрэг дүүргэнэ. Аппарадай шэнэ байгууламжые нэбтэрүүлхэ туршалга хэхыень бусад гурбан райкомтой хамта Краснопресненскэ комитедтэ даалгагдаа.

— Дадал болоһон таһагуудые усадхалга хадаа шэнэдхэлгын гол удха болоно,— гэжэ КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Н. Шувалов хөөрэнэ. Эхин эмхи бүхэндэ даалгагдаһан инструктор тэрэнэй ажал ябуулгын бүхы асуудалнуудые хинадаг юм. Юрэнхыдөө бидэнэр зуб замаар дабшанабди. Шэнэ байгууламжа эхин эмхинүүдтэй аппарадай холбоое бэхижүүлхэ, хүтэлбэрилгын политическэ онол арганууда орохын тула таарамжатай байдалай байгуулагдаһыень парткомуудай секретарьнарай дунда үнгэргэдэнэн анкетэ баталба. Партийна аппарадай байгууламжые нарижуулан һайжаруулгын асуудалнууд КПСС-эй Бүхэсоюзна XIX конференциин зүблэхэ зүйлдэ онсо нуури ээлэхэ байна.

Бидэ Лениндэ ханданабди. Ветеранууд-ленинецүүд омогорхолой, манай түүхын алдарта хуудаһануудта хабаатай байһанай онсо мэдэрэлээр халинхай.

— Би энэ зуун жэлэй сасуутан гээшэб, дэлхэйн түүхын эгээл ехэ үйлэ хэрэгүүдтэ — 1917 оной Октябриин үдэрнүүдтэ хабаадаа һэм. Үбэлэй ординие добтолгодо, граждан болон Эсэгэ ороное хамгаалгын Агуулехэ дайнуудта хабаадаа һэм,— гэжэ 1917 онһоо КПСС-эй гэшүүн Константин Петрович Синозерский хөөрэнэ.—«Авроры» буугай нэерээн мүнөөшье болотороо минии дурасхаалһаа гараагүй. Гэбэшье гансал урданайхяараа ажаһуужа болохогүй. Манай уряа —«Үе сагһаа үлэхэгүй!» гэжэ бүхы ветерануудай үмэнэһөө би мэдүүлнэб. Партийн эхилһэн хубилган шэнэдхэлгэ — ори ганса зуб политика мүн. Манай ажабайдалай бүхы таланнуудые шэнэлхэ, Ленинэй захяануудые һэргээхэ гэһэн хараа шугам хадаа дайн байлдааануудта манай хабаадаһан хэрэгые саашань хүгжөөлгэдэ тон хэрэгтэй эрхэ нүхэсэл мүн болоно бшуу. Энээн тухай би Агуулехэ Октябриин 70 жэлэй ойдо зорюулагдажа, Кремль соо болоһон баярай суглаан дээрэ хэлээ һэм.

(Эхин. Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

Бүхэсоюзна партконференциие үгтуулан

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

Д. ЭРДЫНЕЕВ,
ажахын ахамад зоотехник.

ЭХИНҺЭЭ ЭМХИТЭЙ

Арбан хоёрдохи табан жэлэй гурбадахи жэлдэ ороһото болон тэжээлэй ургамалнуудай тогтууритай баян ургаса ургуулхын түлөө тэмсэлдэ оролсоһон Мухар-Шэбэрэй районой «Заганский» колхозой тарилгын комплексын механизаторнууд поли дээрэхи ажалаа хэжэ эхилһээр үнинэй. Эдэ үдэрнүүдтэ дүршэлтэй механизаторнууд Иван Калашников, Александр Хохлов, Малакшинов, В. Д. Базаржапов гэгшэд олон хүрьгадые абанхай.

Д. ЭРДЫНЕЕВ,
ажахын ахамад зоотехник.

ЭХИНҺЭЭ ЭМХИТЭЙ

Арбан хоёрдохи табан жэлэй гурбадахи жэлдэ ороһото болон тэжээлэй ургамалнуудай тогтууритай баян ургаса ургуулхын түлөө тэмсэлдэ оролсоһон Мухар-Шэбэрэй районой «Заганский» колхозой тарилгын комплексын механизаторнууд поли дээрэхи ажалаа хэжэ эхилһээр үнинэй. Эдэ үдэрнүүдтэ дүршэлтэй механизаторнууд Иван Калашников, Александр Хохлов, механизаторнууд поли дээрэхи хабарайнгаа хүдэлмэри хэхэдээ даабаряа үдэр бүри холо үлүүлнэ.

Байгша ондо дурсагдагша комплексын коллектив 550 гектарта эршэмтэй технологоор шэниисэ тариха юм. Мүнөө тарилга хэхэ сэбэр паараа борнойлжо, бэлэн болгонхой.

В. ШИРДАРМАЕВ.

ЭРХИМЛЭЖЭ ЯБАНА

В. П. Аркадзевай хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд Северобайкальск хотын барилгада арбан хоёр жэлэй туршада хабаадалсажа, «ЛенинградБАМстрой» колоннын хүдэлмэришэдэй һайшаал магтаалда хүртэнэ. Тус бригадын Сергей Лосев, Михаил Филатов, Николай Жарников, Сергей Симухин гэгшэд тарилга хэхэ полидоо минеральна үтэгжүүлгэ оруулхаһаа гадна, намарайнгаа паар борнойлжо дүүргээ. Хоёр звено боложо хубаарһан энэ комплексын гэшүүд нэгэдэхи кварталай даабари 120 процент, ажалай бүтээсын талаар даабаряа 128 процент дүүргээ. КПСС-эй Северобайкальскын горком энэ туйлалтануудыень үндэрөөр сэгнэжэ, Хүндэлэлэй грамотаар шагнаба.

Дүршэл шадабаритай бэрхэ хүдэлмэришэн В. П. Аркадзевай бригадын коллектив үнгэрһэн жэлэй даабариһаа гадуур 60 айл бүлын ороохо гэрэй торхо хабсаргаа бэлэй. Мүнөө эдэнэр 240 үхибүүдэй сад-яслиин, 156 айлай ороохо гэрэй барилга хэнэ. Үдэр бүриингөө даабари 120—125 процент дүүргэнэ.

— Хоёр халаанай туршада барилга хэнэбди. Оньһон техникэ һайнаар хэрэглэгдэнэ. Барилгын материал арьбалагдана. Үдэр бүриин даабари дүүргэгдэнэ. 156 айлай ороохо гэрэй торхын барилга байгша оной июниин 28-да дүүргэхын тула бүхы бригадаараа тэмсэнэбди. Урдаа табиһан зорилгоёо бэелүүлхэшье байхабди,— гэжэ бригадир В. П. Аркадзев хэлэнэ.

К. ЖАМЬЯНОВ.

...р. Соведүүдэй талмай. Ажалшадай һайндэрэй жагсаал.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев Москвагай болон Бүхы Русиин патриарх Пиментэй, Ородой православна церковиин синодой гэшүүдтэй уулзаба

Хэдэхэн сагай урда тээ патриарх Пимен М. С. Горбачевто бэшэгээр хандаһан байгаа. Христиан шажанай Русьта нэбтэрүүлэгдэһээр 1000 жэлэй ойтой дашарамдуулан, уулзаха, гүйлтатайгаар тэрэ бэшэг соогоо хандаа һэн.

М. С. Горбачев патриарх Пимен болон Ородой православна церковиин синодой гэшүүд — митрополидууд: Киевэй ба Галицын Филаретэй, Ленинградай ба Новгородой Алексийтэй, Крутицкын болон Коломенскын Ювеналитай, Ростовой ба Новочеркасскын Владимиртай, Минскын. болон Белоруссиин Филаретэй апрелиин 29-дэ Кремлиин Екатерининскэ зал соо уулзаба.

Уулзалгын эхиндэ М. С. Горбачев иигэжэ хэлээ:

Таанадтай хөөрэлдэхэ, таанадые шагнаха, таанадай асуудалнуудта харюусахаар бэлэн байһандаа баяртайб.

Манай уулзалга христиан шажанай Русьта нэбтэрүүлэгдэһээр 1000 жэлэй ойн урда тээ боложо байна. Тэрэ гансал шажанай бэшэ, харин ниитын-политическэ удха шанартай юм. Ушарынь юуб гэхэдэ, энэ хадаа Эсэгэ ороноймнай түүхын, соёлой, ород гүрэнэй хүгжэлтын олон зуун жэлэй замай гайхамшагта үе шата болоно.

Энэ хадаа уршагта үйлэ хэрэгүүдтэй, политическэ орёо хурса зүрилдөөнүүдтэй ехэ, хүшэр хүндэ зам байгаа. Гэбэшье би ородой церковиин түүхын эгээл шухала шатануудай нэгэн болоһон 70 жэлые эндэ онсолон дурдаха байнаб. Энэ хадаа түүхэтэ тад ондоо социальна эрхэ байдалда церковиин хүдэлдэг Совет засагай 70 жэл болоно.

Гүрэнһөө — церковиие, церковьһээ һургуулиие тусгаарлаха тухай залуу Совет республикын соносохоһон декрет Россин церковно-гүрэнэй харилсааануудта эрид эрьелтын шата болоо һэн: 70 жэлэйнь ойн һаяхан тэмдэглэгдэһэн энэ ленинскэ декрет гадаадаһаа ямаршье хамааралсалгагүйгөөр ажал ябуулгаяа бэелүүлхэ арга боломожонууд церковиин урда нээгдэһэн байгаа. Тодорхойлон хэлэбэл, Агуулехэ Октябриин социалис революциин түлөөлэгшэд һүлдэ олон үндэһэ яһатанһаа бүридэдэг манай обществын шажанай бүхы эмхинүүдтэ хабаатай байгаа.

Гүрэнэй-церковиин харилсааануудта бүхы юумэн юрын, хүнгэн байгаа гэжэ хэлэхын аргагүй. Бүхы иерархнууд декредэй удхые абаһаар лэ ойлгожо шадабагүй. Тэрээн соо найруулагдаһан үзэл бодолнуудые ойлгохын тула зарим тэды саг хэрэгтэй болоо һэн.

Шажанай эмхинүүд нэгэ хүндэ шүтэн һүгэдэлгын уршагта үйлэ хэрэгүүдтэ мүн лэ дайрагдаһан байгаа. Энэ үе социалис гол ёһонуудһаа хазагайрһан ушар болобо гэжэ сэгнэгдээ һэн. Мүнөө эдэ гол ёһонуудынь һэргээгдээ.

Гушаад онуудта, саашанхи жэлнүүдтэ гаргагдаһан церковь болон һүэгтэйшүүлдэ харша алдуу эндүүнүүд заһаруулагдажа байна. Мүнөө энээн тухай манай газетэнүүд, журналнууд үнэн сэхээр, дэлгэрэнгүгээр бэшэнэ. Церковиин, эндэ ерээд байһан таанадай үгэнүүдые тэдэнэй хуудаһанууд дээрэһээ соносохонобди.

СССР-эй Конституци бүхы эрхэтэдтэ адли тэгшэ эрхэ олгоно. Бодото адли тэгшэ эрхын, бодото эрхэ сүлөөгэй түлөө һүэгтэй ба һүэггүйшье ажалшад түүхэдэ түрүүшын социалис революци хэһэн, эям эзмээ ниилүүлэн ажаллажа, социализм байгуулһан, харич Эсэгэ ороное хамгаалгын Агуулехэ дайнай жэлнүүдтэ фронт дээрэ дайлалдаһан, тылдэ баатар габьяатайгаар хүдэлһэн байгаа. Ниитэ нэгэн хуби заяан, хүндэ хүшэр туршалганууд фашизмтай үхэлэй тэмсэлдэ социализмые аршалан хамгаалһан бүхы совет хүнүүдые нэгэдүүлээ һэн.

Тэдэ һүрөөтэ шэрүүн жэлнүүдтэ санаартадай патриотическа уряанууд, ороное хамгаалгын жасада мүнгэ зөөри суглуулха талаар эмхидхэгдэһэн олоной хабаадалгатай ябуулганууд дурасхаалдамнай үлэнхэй. Һүэгтэйшүүлһээ ороһон мүнгэ зөөрөөр Александр Невскиин нэрэмжэтэ самоледуудай дайшалхы эскадрилинууд, Дмитрий Донскойн нэрэмжэтэ танкова колонно байгуулагдаһан байгаа.

Шажан мүргэлэй үүргэ үялгатай церковь мүнөө хүн түрэлтэнэй эрхэ сэдьхэлые хүдэлгэжэ байдаг, тэдэ орёо шухала зорилгонуудай, общество дотор боложо байһан үйлэ хэрэгүүдэй хажуу талада байжа шадахагүйл. Ороноймнай шажанай эмхинүүдэй амгалан тайбан байдал хангаха ажал ябуулга, ядерна буу зэбсэгүүдые хуряахын түлөө тэмсэлдэ тэдэнэй оруулдаг хубита эгээл үндэр сэгнэлтэдэ хүртэхэ ёһотой. Энэрхы сэдьхэлэй, арадуудай хоорондохи үнэн зүб харилсаанай түлөө, Совет гүрэнэй дотоодын болон гадаадын политикые дэмжэхын түлөө санаартадай тэмсэл мүн лэ үндэр сэгнэлтэдэ хүртэмөөр. Эдэ бүгэдэ социализмын энэрхы уг зорилгонуудые ойлгодог, зүрхэ сэдьхэлдээ дүтөөр абадаг һүэгтэй хүнүүдэй хүсэл эрмэлэзэлгэнүүдтэ харюусана. Иимэ хараа бодолыень манай бүхы общество дотор ойлгодог юм.

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

ПРОФСОЮЗАЙ КОНФЕРЕНЦИ

Имагтал шэнэ бодомжын үндэһөөр лэ 500 миллион шахуу хүниие нэгэдүүлдэг профсоюзууд мүнөө үеын эгээл шухала асуудалнуудта харюу үгэжэ, дэлхэй дээрэхи ниитын хүсэнүүдэй удха шанарые бэхижүүлжэ, хүн түрэлтэнэй ажамидаралай түлөө тэмсэлшэдэй зэргэнүүдые нягтаар жагсаажа шадаха байна гэжэ апрелиин 29-дэ Москвада нээгдэһэн «Хубилган шэнэдхэлгэ, шэнэ бодомжо, профсоюзууд» гэһэн профсоюзай уласхоорондын конференци дээрэ тэмдэглэгдээ. Зуу гаран ороной, уласхоорондын хэдэн эмхинүүдэй түлөөлэгшэд тэрээндэ хабаадаа.

ВЦСПС-эй секретарь В. Н. Макеев конференциие нээбэ.

ВЦСПС-эй секретарь Г. И. Янаев конференци дээрэ элидхэл хэ.

ХУБИЛГАН ШЭНЭДХЭЛГЫН ИЛАХА БАЙҺАНДА, БИДЭ ЭТИГЭНЭБДИ

Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

Энээнээ үнэн зүрхэнһөө мүнөөдэршье би дабтажа шадахаб. 1917 оной энэ удэрые, сэдьхэлээ хүдэлгэн, эжэлүүдгүй һанадаг хүм. Тиихэдэ Петроградай Быборгска райондохи «Айваг» заводой хүдэлмэришэд парк соо Майн һайндэртэ суглараа бэлэй. Бидэ, залуу хүбүүд, харуулда байгаа һэмди. Мүнөөнэй залуушуулда хандажа, революциин илалта асари ехэ хүсэл оролдолгоор түйлагдаа һэн гэжэ һануулхые хүсэнэб. Эстафетые шэнэ үеынхидтэ дамжуулхадаа, тэрэ илалтада хүргэгдэхэ байха гэжэ бидэ, революциин солдадууд, батаар этигэнэбди.

Майн 1-нэй колоннонуудай зэргэдэ шэнэ гэрнүүдые абалгаяа дүтэлүүлһэн залуу хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэд алхалалдана. Һайндэрэй урда тээ «Атом» гэжэ гэр байрын залуушуулай комплексын гэшүүд ордернуудые абаа һэн. Ойрын сагта үшөө нэгэн — «Сабурово» гэжэ орон дотор эгээл томо МЖК ашаглалгада оруулагдаха юм. Гансашье комплексын проект табилга, тэрэниие барилга дүүргэгдээ бэшэ юм. Залуушуул тэрээндэ ажамидарал оруулжа, һонирхолтойгоор сүлөө сагаа үнэргэлгын түб болгохо ёһотой. МЖК хадаа залуушуулай эдэбхи үүсхэлээ гаргаха газар болонхой. Имагтал тэдэ хубилган шэнэдхэлгын үзэл бодолые хүгжөөхэ, тэрэнэй гайхамшагта ехэ байшангые бодхоохо эзргэтэй бшуу.

«Экономико, эрдэм ба техникые хүрдан түргэнөөр хүгжөөжэ, Эсэгэ ороной үйлэдбэрние дэлхэйн эгээл дээдэ хэмжээндэ гаргажа шадаха эрдэмэй-техническэ асуудалнуудые шэнэ ёһоор шиидхэлгэ туйлагтыі» гээд совет эрдэмтэд, конструкторнууд болон Уралан нарижуулагшадта КПССэй ЦК-гай хандаһан Майн 1-нэй Уряанууд дотор хэлэгдэнэ. Энэ замда туйлагдаһан амжалтануудай гэршэ гэхэдэ, Эрдэм болон техникын талаар 1988 оной Ленинскэ шангуудые Майн 1-нэй урда тээ совет бүлэг эрдэмтэдтэ олголго боложо үгэнэ. Эдэ лауреадуудай дунда томо диаметртэй соргонуудые контактна аргаар гагнаха үндэр бүтээсэтэй технологи болон түхеэрэлгын комплексые байгуулагшад ороно гээшэ.

— «Север-1» гэжэ манай түхеэрэлгэ хадаа соргонуудые табиха ябадалые түргэдхэхэ горитой ехэ арга боломжо олгоо. Тэрэ гагнуурние зуу дахин түргэдхэжэ шадана ха юм. Тиихэдээ эрхим һайн шанартайгаар. Энээнэй ашаар түхеэрэлгэ бүхэн жэлдээ 1,8 миллион түхэригэй алмалта хэнэ,— гэжэ энэ хүдэлмэриин авторнуудай, нэгэн В. Хоменко хэлэнэ.

Асари томо аад, хүдэлдэг гарай часай модель Москвагай С. М. Кировэй нэрэмжэтэ Ленинэй орденто часай нэгэдэхи заводой колонные нээбэ. Заводой продукциин 90 процентнь хариин 25 гүрэндэ худалдагдадаг юм гэжэ тэрээн дээрэ бэшэтэй байна.

Ниислэл хотын час бүтээгшэд үе сагые сэгнэжэ шададаг юм. Тиимэһээл тэдэ эрилтэнүүдэй бүхы хубилалтануудта дары түргэнөөр харюусадаг юм. Ашаг үрые дээшэлүүлгэдэ өөһэдынгөө доторой нөөсэнүүдые бэдэрхэ талаар эндэхи ажалшад ехэ юумэ хэнэ. «Мүнөөнэй түсэб абахадаа, заводой хүтэлбэри ехэ даабаринуудһаа арсахые һэдэһэн байна. Харин бидэ бүхы юумээ нарин нягтаар тооложо үзөөд, табиһан зорилгомнай бэелүүлэгдэмээр гэжэ шиидхээ бэлэйбди. Манай хараа бодол зүб байшоо; дүрбэн һарын түсэб бүхы шухала үрэ дүнгүүдэй талаар үлүүлэн дүүргэгдээ»,— гэжэ ажалша коллективэй соведэй түрүүлэгшэ, слесарь-инструментальщик Е. Герасимов хөөрэнэ.

Манай репортаж хэжэ байһан Майн 1-нэй колоннонуудтэ ябагшад бидэндэ, журналистнуудта, асуудалнуудые табиһан байха юм. Тэрэнэй Эхэ орондо, Чикагода, Майн 1-ниие мүнөөдэр яажа үгтанаб? ТАСС-ай дисплей океан далайн саанаһаа харюу дамжуулба.

Чикагода 1886 оной май һарада болоһон эрид шанга ангиин тэмсэлэй үнгэрһэн хуушан талмайнь мүнөө үгы юм. Рэндолф болон Холстед үйлсэнүүдэй уулзуур дээрэ мүнөөнэй томо байшангууд ербылдэнэ. Теэд Майн 1-нэй Эхэ орондо ажаһуугшадай дурасхаалда тэдэ үйлэ хэрэгүүд үлэһэн гээшэ гү? Үйлсэрэ ябагшадай гайхангяар харалга ТАСС-ай корреспондентын асуудалда харюу үгэжэ шадахагүй байһыень элеэр харуулна. Найман часай хүдэлмэриин үдэр тогтоохо эрилтэтэйгээр Хоймаркет-сквертэ буһалгаалан болоһон ажалшадые 176 зэбсэгтэ полициинхидэй хюдан намнаһые хэншье мэдэнэгүй.

Чикагода ажаһуугшадай юушье мэдэхэгүй байлга зэбүүрхэмэ байгаашье һаа, тайлбаридлжа боломоор. «Иимэ хандэлгын эшэ үндэһэнүүд Вашингтоной ээздэй эрхилдэг политикаар орон дотор тогтоогдоһон профсоюзуудта харша оршон байдалтай сэхэ холбоотой,— гэжэ профсоюзуудые шэнжэлгын нэгэдэлэй директор Г. Тарпиниан хөөрэнэ.— Тэрэ ажалшадай аша туһануудые харшалгада зорюулгданхай.

Гэбэшье хүдэлмэришэ Америкэ арга зэбсэгээ орхиногүй. Тэмсэлэй нэгэ арга боломжо хадаа ороной политическэ ажабайдалда хабаадалга болоно гэжэ США-гай профсоюзууд тоолоно. Ажалша америкынхид илалта туйлаха байха гэжэ найданабди».

Майн Нэгэн ангиин тэмсэлэй түлдэ тэмдэг боложо мүндэлһэн юм. Ангинуудай, социальна байгуулалтануудай зуришэлдөөн мүнөөшье болотороо манай үе сагай гол зуришэлдөөн байһан зандаа. Теэд арсалдаата асуудалнуудые мүнөө хүсэнэй арагаар шиидхэжэ болохогүй. Юуб гэхэдэ, ядерна-космическа үе сагта дайн хадаа хүн түрэлтэнэй соёл болбосоролые дэлхэй дээрэһээ үгы хэжэ шадаха байна ха юм.

— Тиимэһээл, СССР-эй Верховно Советэй бэлэдхэлэй комиссиин заседани дээрэ һаяхан үгэ хэлэхэдээ, РСМД-гэй талаар совет-американ договорые эсэлсэн баталаа гэжэ би дурадхаа һэм,— гэжэ Харинн оронуудтай хани барисаа ба соёлой холбоо бэелүүлдэг совет бүлгэмүүдэй Союзай президиумэй түрүүлэгшэ В. Терешкова хөөрэнэ.— Энэ Договор хадаа шэнэ бодомжын аша үрэ болоно, хоёр оронуудай, бүхы туби дэлхэйн аша туһануудта харюусана гэжэ би һананаб.

Бидэ Лениндэ ханданабди. Майн 1-нэй колоннонууд дээгүүр — тэрэнэй портредуудта. Хүн бүхэн өөрынгөө зүрхэ сэдьхэлдэ вождиин образые абажа ябадаг.

— Ленинэй нэрэ танда ямар удхатайб? — гэһэн асуудалтайгаар һаяхан байгуулагдаһаншье һаа, эдэбхитэйгээр хүдэлжэ эхилһэн, Ильичэй нэрэ зүүдэг эмхиин — Хүүгэдэй совет жасын правленниин түрүүлэгшэ, уран зохёолшо А. Лихановта хандабабди.

— Ленинэй наһа барааһанһаа хойшо Н. К. Крупская нэгэнтэ бэшэ иигэжэ һэргылһэн байдаг: тэрэнэй нэрэ хооһон үгэгэй эбсэжэ шадахагүй, шэнэ һургуулинууд, больницанууд, хүүгэдэй саадууд хадаа Лениндэ эгээл һайн памятнигууд болохо байна. Эдэ сэсэ мэргэн зүбшөөлнүүдтэнь бидэнэй муугаар хандадаг байһанда халагламаар. Бидэ монументнүүдые табихаяа, предприяти, колхоз, һуралсалай зургаануудые энэ агуу хүнэй нэрээр нэрлэхээ ехэл яараһан байнабди. Тэдэмнай саашадаа энэ үгтөһэн нэрэдээ хүрэмөөр байхые зарим ушарта мартадаг байгаа бшуу. Вождиин нэрые бидэ аршалха ёһотойбди гэжэ һанагдана. Хүүгэдэй совет жасада Ленинэй нэрэ үгтөө. Тиимэһээ бидэ манай хүдэлмэридэ, манай бодото түрүүшын ябуулгануудта иимэ байха гээшэ — найдуулха бэшэ, харин бодото дээрэнь хэхэ гэжэ ороолонобди. Урдамнай: хэзшье, хүшэршье хүдэлмэри байна. Юун тухай би бодонобиб? Манай бүхы арадай жасын тала бариталагшад болон хабаадагшад болохо тухай би бодомжолноб.

Москвагай станкоинструментальна институдай түлөөлэгшэдэй колонно дээгүүрхи транспарант дээрэ «Дунда ба дээдэ һургуулиин хүдэлмэрилэгшэд! Социализмын нангин зорилгонуудта үнэн сэхээр запуу үетэниие хүмүүжүүлэгты!». Залуушуулые һургалга ба хүмүүжүүлгын шэнэ шанар туйлаха гээшэ арадай гэгээрэлые шэнэдхэн хубилалгын гол зорилго болоно гэжэ КПСС-эй ЦК-гай февралиин (1988 он) Пленум дээрэ онсолон тэмдэглэгдээ бэлэй. Энэ институт эрдэм-шэнжэлгын институдууд болон предприятинуудтай сэхэ хэлсээгээр инженернэ залуу халааниие бэлдэдэг юм. Эндэхи компьютернэ залнууд бусад ВУЗ-уудай үншалгын залнуудтел адли, дадал болонхойнууд.

Һайндэрэй трибуна дээрэхи айлшадай дунда «Московский» гэжэ тепличнэ совхозой хүдэлмэрилэгшэ, экономист Н. Осиповатай уулзабабди. Городуудые хангалга яажа һайжаруулхаб гэһэн асуудалда өөрынгөө һанамжа хэлэхыень тэрэниие гуйбабди.

— Энээнэй түлхюур гэхэдэ, ажахынуудта экономическа бэеэ даанги байдал олголго болоно гэжэ тоолоноб,— гэжэ Надежда Ивановна мэдүүлбэ.— Захирхаяа, колхоз болон совхозуудые командалхаяа болихо хэрэгтэй. Энээн тухай Колхознигуудай бүхэсоюзна съезд дээрэ М. С. Горбачев тон зүбөөр хэлээ бэлэй. Бодото дээрээ юун болоноб, заримдаа дээрээ байһан ноёдһоо бидэ нэгэ үдэрэй түршада хөёр, тад ондоо заабаринуудые абадаг байна ха юмбибди...

Жагсаалшадай мүнөөнэй зэргэнүүдтэ кооператорнуудай амяараа колонно үгы юм. Энэмнай ехэ удхатайшье байжа магад. Юуб гэхэдэ, кооперацин таһаршагүйгөөр манай экономикодо ороно ха юм.

Мүнөөдэр — Хубиин ажал хэлгэ тухай Хуулиин хүсэндөө ороһоор эгсэ нэгэ жэл үнгэрбэ. Түрүүшын дүнгүүдые согсолхо саг болоно. Москвада мүнөө 1500-һаа дээшэ кооперативууд, хэдэн мянган хүнүүд патентээр хүдэлжэ байнхай. Тиимэнээ мүнөөдэр тэдэнэй продукци, хангалганууд манай һайндэрые бүри гоё һайхан болгоо гээшэ. Гэбэшье бүхы арга боломжонууд үшөөл гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэгдэнэгүй. Энээндэ түршада проектын мүнөө эдэбхитэйгээр зүбшэн хэлсэгдэжэ байгаа СССР-тэхи Кооперацы тухай Хуулиг туһалха ёһотой. Ниитын баялигые арьбадхалгада өөрынгөө ажал, талаан бэлиг, эрдэм мэдэсэ үнэн сэхээр зорюулха гэжэ шиидэһэн хүнүүдтэ таатор һара үлүүтэйхэн саг үлэжэ байна.

Энэ үйлэ хэрэгэй болохын урда нэгэ иимэ һанамжа хэлэхэ байнаб: манай ороной бүхы һүзэгтэйшүүлэй, бүхы ажалшадай шэнэдхэн хубилгалгын, социализмые шэнэдхэлгын, тэрэнэй гуманис болон оюун ухаан бодолой бүхы арга боломжнуудые дүүрэнээр тодорууллха хамтымнай агууехэ хэрэгэй түлөө нэгэдэлгын туг доро энэ һайндэрлэлгэ үнгэрэг лэ. Ядерна аюулда эсэргүүгээр, хүн түрэлтэнэй амиды үлэхын түлөө тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадалгаһаа энэ үйлэ хэрэг яашье таһаршагүй байна.

Ойн баярай һайндэрлэлгэдэ уригдаһан айлшад, дэлхэйн һүзэгтэй бүхы хүнүүд совет арадай эб найрамдалта эрмэлзэл бодолтой байһаниие бодото дээрэнь хараг лэ. Эбэй ёһоор ажаһууха, мэнэ болохоёо байһан ядерна дайнһаа айхагүй, үхибүүдэйнгээ ерээдүйн түлөө һанаа амар байха гээшэ хүн түрэлтэнэй эгээл дээдэн эрмэлзэл мүн болоно.

Эдэ бүгэдые туйлахын тулада гаргагдажа байһан хүсэлэл оролдогнуудныа церковиин дэмжэлгэдэ хүртэхэ аабза, эб найрамдалай хэрэгэй түлөө тэмсэлдэ церковь урагшатай шэнэ алхамуудые хэхэ, эб найрамдалта ажал ябуулгадаа шэнэ эдэбхи оруулха аабза гэжэ найданабди.

Ородой православна церковиин ажал ябуулгада түүхэтэ ехэ хэрэгэй болохын үмэнэ Гэгээн синодой гэшүүд таанадта элүүр энхые, хүнэй аша туһада зорюулагдаһан бүхы хэрэгүүдтэтнай шэнэ амжалтануудые, дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын түлөө тэмсэлдэтнай амжалта хүсэхэ байнаб!

Энээнэй удаа М. С. Горбачевто хандажа, Москвагай болон Бүхы Русиин патриарх Пимен үгэ хэлэбэ. Тэрэ иигэжэ хэлэв:

Хэды сүлөөгүй байбашье, Танай бидэнэртэй уулзажа, бүхы православна ород церковьтэ манаар дамжуулан ехэ анхарал хандуулһанайтнай түлөө үнэн зүрхэнэймнай һайн һайхан баяр баясхалангые тогтоогыт.

Русиие христиан шажанда оруулһанһаа хойшо тэгшэ мянган жэл байгша ондо гуйсэхэнь. Тэрэ гэһэн сагһаа хойшо манай церковь хадаа һүзэгтэйшүүлые оюун сэдьхэлэй талаһаа хангаа, Евангелиин ёһо гуримуудта үнэн сэхэ байхыень батадхана, бодото һайн эрхэтэн байхаар хүмүүжүүлнэ. Манай Эсэгэ ороной бүрин бүхэли байлгатай, манай обществодо үнэн зүбые бэхижүүлэгтэй, оюун ухаан бодолой соёлой хүгжэлгэтэй өөрынгөө албата ажал ябуулгые церковь хододоо холбодог байгаа юм.

Байгша оной июнь соо манай алдарта ойн баярые тэмдэглэлгэ болохонь. Манай ороной болон христианствын түүхэдэ болоһон агууехэ хэрэгые һайнаар тэмдэглэхын тулада бэлэдхэлээ мүнөө түгсэхэжэ байнабди.

Онсо хүндэтэй Михаил Сергеевич, епископадай, клирэй, монахуудай болон манай церковиин һүзэгтэйшүүлэй — манай социалис Эхэ ороной эрхэтэдэй зүгһөө Танда — шэнэдхэн хубилгалгын архитектортэ болон политическэ шэнэ бодомжын эхи табигшада—мүнөө боложо байһан бүтэмжэтэй һайн үйлэ хэрэгүүдтэ али бүхы дэмжэлгэ үзүүлхэбди гэжэ мэдүүлхэ байнаб. Бидэнэр, церковиин хүнүүд, энэ үйлэ хэрэгэй амжалтатай байхынь түлөө бурхандаа халуунаар мүргэнэбди, тэрэнэй амжалтатайгаар хүгжэхын тулада аргатай бүхы юумэ хэхые эрмэлзэнэбди. Һүзэгтэйшүүлые оюун ухаан бодолой талаар түгэс байхаар хүмүүжүүлхэ, хүнэй нэрэ хүндые тэдэнэртэ батадхан олгохо, гэр бүлын гуламтын гэгээн байгые бэхижүүлхэ, манай обществодо бүхыдэнь болон дүтынгөө зондо зорюулан, ажалдаа оролдосотойгоор хандахыень идхаха хэрэгтэ церковь өөрынгөө хүсэлэл оролдолгонуудые зорюулдаг байна.

Шэнэдхэн хубилгалгын үйлэ хэрэг манай ороной улсхооронды нэрэ хүндын саашаниха ургалтада һайн һайхан нүлөө үзүүлнэ. Энээниие дэлхэйн церковьнүүдтэ дэбжэлтэтэйгээр угтан абана, бидэнэр энээндэ өөрынгөө түлхисэ үгэжэ, һүзэгтэй зондо шэнэдхэн хубилгалгын удха шанар болон манай обществын ажабайдалые шэнэдхэхэ талаар зорилгонууд тухайнь ойлгуулжа үгэнэбди.

Манай ороной соносхоһон ядерна буу зэбсэггүй болон хүсэ хэрэглэлгэгүй дэлхэй тухай үзэл бодолой ажабайдалда бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ эхилһэниинь шэнэдхэн хубилгалгын амжалтые гэршэлэн харуулна гэжэ бидэнэр тоолонобди. Хоёр классай ракетэнүүдые усадхаха тухай совет-американ Хэлсээе халуунаар амаршалнабди.

Америкын Холбоото Штадуудай Президенттэй Таһай Москвада уулзахаяа байһан хэрэгэтнай өөһэдынгөө оролдолго ехэтэй маани мэгзэмээ мүнөө бидэнэр зорюулнабди, тиигэжэ энэ хэрэгэтнай гэгээтэ һайхан амжалта хүсэнэбди. Дэлхэйн һүзэгтэйшүүлэй болон олониитын дунда энэ хэрэгэйтнай амжалтатай байлгада нүлөөлхэ эрхэ байдал тогтоохо талаар бидэнэрэй зүгһөө гогдана.

Ородой православна церковиин, бусад церковьлон манай ороо... шүүлэй нэгэдэлэй... далда шэнэдхэлгэ... гүүдэй һайн дурлагөө нуурн олоо... ёһололдо... ын хүргэгдэнэ... дэн шэнэ мо... нэ...нэниие, ...гэдэлнүүдые бу... һаниие, шэнэ... риһаниие, церк... далай амин шу... далнуудые шиидэ... болоһониие эн... жэ тоолонобди. ... жалан, СССР-эй ... Советэй дэргэдэ... гэлэй хэрэгүүдэ... дэй хүргэжэ бэ... ламжые баяр... лэнэбди. Бүхы... түлөө, онсо хүр... Сергеевич, Танд... ной бүхы хүн... үнэн зүрхэнэй... нэбди.

Тиигэбэ яабаа... ажабайдалай бүр... үшөөл шиидхэбэ... Тиимэһээ ман... ажабайдалда д... ёһо гуримуудай... һан оршон байн... тэ ашатай болох... дэ туһатай шиидэ... дохо аабза гэжэ... данабди.

Манай хүндэтэй ... ной, бүхы дэлхэй... рамдалай болох... далай мандалгу... зорюулагдаһан ... болон Танние ... хан багша зараа...

Энээнэй удаа ... рэлдөөнэй үедэ... вославна церковь... гэшүүд манай ... лагдажа байна... билгалгын, ман... оюун ухаан б... шэнэдхэлгын ... дые бүримуудэ... һан тухайгаа ... славна церковиин... гые таатай зо... хэрэгтэй холбо... дорхой асуудал... мүн лэ табиба...

Эдэ дурадх... гуйлтануудые ... дамжуулхаб, ... хараажа ... шиидхэбэриннүүд... М. С. Горбачев...

КПСС-эй ЦК-... секретариин ... Фролов болон ... стрнуудэй Совет... Шажан мурга... талаар совет... К. М. Харчев ... да байлсаһан ...

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секрет... М. С. Горбачев Москвагай болон Б... Русиин патриарх Пиментэй, Ород... православна церковиин синодо... гэшүүдтэй уулзаба

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

Һүзэгтэйшүүлэй диилэнхи олонхинь хубилган шэнэдхэлые дэмжэнэ, ороной социально-экономическа хурдадхалгын түсэбүүдые бэелүүлгэдэ, демократи болон олониитэдэ мэдэсэжэ байлгые хүгжөөлгэдэ бага бэшэ хубитала оруулна. Имагтал иимэ эрхэ байдалда ниитын үргэн ехэ хоорэлдөө хэхэ, Соёлой жаса, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Хүүгэдэй жаса, «Эхэ орон» гэжэ бүлгэм болон бусад ниитын бүридэлгэнүүдэй хүдэлмэридэ шажан мүргэлэй ажал ябуулагшад улам эдэбхитэйгээр хабаадаха аргатай болоо. Һүзэгтэйшүүлэй гуйлтануудта харюусажа, Совет гүрэн Москвадахи Гэгээн Данилын монастырь, Калужска областиин «Оптина пустынь» гэжэ түүхэтэ памятник, болон Ярославска областиин Толгсо монастырие церковиин мэдэлдэ дамжуулан үгөө. Христиан шажанай Русьта нэбтэрүүлэгдэһээр 1000 жэлэй ойе орон дотороо һайндэрлэхын тула гүрэн таарамжатай эрхэ байдал байгуулаа.

Сэбэр һайхан һэшхэлэй түлөө шэнэ хуули абтажа байна. Шажан мүргэлэй эмхинүүдэй аша туһа энээн соо найруулагдаха юм. Эдэ бүгэдэ хубилган шэнэдхэлгын, совет общество дотор демократие үргэдхэлгын эрхэ байдалда гүрэнэй-церковиин харилсаануудта шэнээр хандалгын бодото үрэ дүн болоно.

Шажан мүргэл, церковь болон һүзэгтэйшүүл тушаа ленинскэ гол ёһонууд мүнөө гүйсэд дүүрэнээр һэргээгдэжэ байна. Церковьтэ, һүзэгтэйшүүлдэ хандаса бүхы ажалшадай, манай бүхы арадай нэгэдэлые бэхижүүлгын аша туһаар тодорхойлогдохо ёһотой.

Манай үзэл бодолой гүнзэгы ехэ илгаатай байһые тодоор харанабди, гэхэтэй хамта тохёолдожо байһан байдалые бодотоор хараада абанабди. Һүзэгтэйшүүл хадаа совет хүнүүд, ажалшад, патриодууд болоно. Тэдэнэр өөһэдынгөө үзэл бодолые нэрэтэй түрэтэйгөөр элирхэйлэн харуулха дүүрэн эрхэтэй. Хубилган шэнэдхэлгэ, демократиие үргэдхэлгэ, олониитэдэ мэдэсэжэ байлга тэдэнэртэ сүм хабаатай. Илангаяа энэнь ниитэ хүн түрэлтэнэй ёһо гуримуудай, заншалнуудай манай хамтын хэрэгтэ нүлөөлхэ аргатай сэдьхэл бодолдо хабаатай байна.

Бэе бэсынгээ хэрэгээр һонирхожо, ашаг үрэтэй хөөрэлдөө хэхэ аргануудная иихдээ олон лэ гээшэ. Бидэнэр нэгэ түүхэтэйбди, нэгэ Эсэгэ орон тойбди, нэгэ ерээдүйтэйбди. Тиимэ хадаа эдэ бүгэдэ тухайгаа хамтадаа бодоод үзэхэл.

Ойн байрай һайндэрэй болотор һара үлүүтэйхэн саг үлэжэ байна.

Энэ үйлэ хэрэгэй болохын урда нэгэ иимэ һанамжа хэлэхэ байнаб: манай ороной бүхы һүзэгтэйшүүлэй, бүхы ажалшадай шэнэдхэн хубилгалгын, социализмые шэнэдхэлгын, тэрэнэй гуманис болон оюун ухаан бодолой бүхы арга боломжнуудые дүүрэнээр тодорууллха хамтымнай агууехэ хэрэгэй түлөө нэгэдэлгын туг доро энэ һайндэрлэлгэ үнгэрэг лэ. Ядерна аюулда эсэргүүгээр, хүн түрэлтэнэй амиды үлэхын түлөө тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадалгаһаа энэ үйлэ хэрэг яашье таһаршагүй байна.

Ойн баярай һайндэрлэлгэдэ уригдаһан айлшад, дэлхэйн һүзэгтэй бүхы хүнүүд совет арадай эб найрамдалта эрмэлзэл бодолтой байһаниие бодото дээрэнь хараг лэ. Эбэй ёһоор ажаһууха, мэнэ болохоёо байһан ядерна дайнһаа айхагүй, үхибүүдэйнгээ ерээдүйн түлөө һанаа амар байха гээшэ хүн түрэлтэнэй эгээл дээдэн эрмэлзэл мүн болоно.

Эдэ бүгэдые туйлахын тулада гаргагдажа байһан хүсэлэл оролдогнуудныа церковиин дэмжэлгэдэ хүртэхэ аабза, эб найрамдалай хэрэгэй түлөө тэмсэлдэ церковь урагшатай шэнэ алхамуудые хэхэ, эб найрамдалта ажал ябуулгадаа шэнэ эдэбхи оруулха аабза гэжэ найданабди.

Ородой православна церковиин ажал ябуулгада түүхэтэ ехэ хэрэгэй болохын үмэнэ Гэгээн синодой гэшүүд таанадта элүүр энхые, хүнэй аша туһада зорюулагдаһан бүхы хэрэгүүдтэтнай шэнэ амжалтануудые, дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын түлөө тэмсэлдэтнай амжалта хүсэхэ байнаб!

Энээнэй удаа М. С. Горбачевто хандажа, Москвагай болон Бүхы Русиин патриарх Пимен үгэ хэлэбэ. Тэрэ иигэжэ хэлэв:

Хэды сүлөөгүй байбашье, Танай бидэнэртэй уулзажа, бүхы православна ород церковьтэ манаар дамжуулан ехэ анхарал хандуулһанайтнай түлөө үнэн зүрхэнэймнай һайн һайхан баяр баясхалангые тогтоогыт.

Русиие христиан шажанда оруулһанһаа хойшо тэгшэ мянган жэл байгша ондо гуйсэхэнь. Тэрэ гэһэн сагһаа хойшо манай церковь хадаа һүзэгтэйшүүлые оюун сэдьхэлэй талаһаа хангаа, Евангелиин ёһо гуримуудта үнэн сэхэ байхыень батадхана, бодото һайн эрхэтэн байхаар хүмүүжүүлнэ. Манай Эсэгэ ороной бүрин бүхэли байлгатай, манай обществодо үнэн зүбые бэхижүүлэгтэй, оюун ухаан бодолой соёлой хүгжэлгэтэй өөрынгөө

ЧЕРНОБЫЛИИН БААТАРНУУДТА—ФЛОРЕНЦИИН МЕДАЛЬ

КИЕВ. (ТАСС). Мори унаһан рыцариин хубсаһатай хүнэй плащаа үгытэй хүнтэй хубааддажа байһыень зураглаһан Ехэ мүнгэн медаль Чернобылиин баатарнуудта — дотоодын албанай подполковникууд Советскэ Союзай Герой Л. Телятников болон Улаан Одоной орденоор шагнагдаһан Г. Нагалевский гэгшэдтэ барюулагдаа. Киевтэй анда болохо Италиин Флоренци хотын Гэгээн Мартинай медальнуудай институдай жюрин шиидхэбэреэр түймэр сарахадаа эрэлхэг зориг гаргагшадта медальнууд барюулагдаһан байгаа.

Элдэб гэнэ усалһаа хохидогшодто туһаламжа үзүүлхэдээ, хүн түрэлтэнэй урда онсо гаргаһатай байһанай түлөө, тиихэдээ энэрхы һайхан сэдьхэлтэй байһанай, эрэлхэг зориг баатаршалга гаргаһанай түлөө энэ шагнал жэлдээ нэгэ дахин олгогдодог юм. Офицер Л. Телятников Чернобылиин АЭС-тэ болоһон гамшалтай рүүлэн тэмсэлдэ галевский халуун реактор дорохо... ны уна бүлэжэ... гаргаһан байгаа. ... хайрлангүй, ... аюулһаа айнгүй ... тэй түрэтэйгөөр ...

РОССИН АЖАЛАЙ ЭРШЭТЭЙ ДАБШАСА...

1988 оной нэгэдэхи кварталда Россин Федерациин ажалшад ниитын үйлэдбэрние, тэрэнэй ашаг үрые саашадань дээшэлүүлһэн, арад зоной һуудал байдалые улам һайжаруулһан байна гэжэ РСФСР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын 1988 оной нэгэдэхи кварталай гүрэнэй түсэбые дүүргэлгын дүнгүүд тухай РСФСР-эй Госкомстадай мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

Олон гүрэнэй предприятинуудай (нэгэдэлнүүдэй) бүрин хүсэдөөр ажахын тоосоондо, өөһэдөө өөһэдыгөө мүнгөөр хангалгада оролго, ажал ябуулгын үрэ дүнгүүдэй түлөө хүсэл эрмэлзэл болон харюусалгынь ургалга республикын ажалша коллективүүдэй хүдэлмэриие эдэбхижүүлһэн байгаа. Национальна доход, промышленна үйлэдбэриин хэмжээнүүд ургаа, хэлсээтэ уялгануудые дүүргэхэ гурим һайжаруулагдаа. Гэр байра болон социально-соёлой хангалгын объектнүүдые барилгын хэмжээнүүд үргэдхэгдөө.

Нёдондо жэлэй нэгэдэхи кварталайхитай сасуулхада, ниитын ажалай бүтээсэ 4,4 процентээр ургаа, энээнэй үндэһөөр үйлэдбэрилэгдэһэн национальна доходой бүхы уогалта туйлагдаһан байна.

Гэхэтэй хамта зарим үрэ дүнгүүдээр түсэбтэ даабаринуудаа гэгэгдэлдэ ороо. Олохон зүйлэй промышленна продукци худалдаха талаар гүрэнэй захил дүүргэгдээгүй. Хүн зоной үргөөр хэрэглэдэг арадай хэрэглэмжын зарим эд бараан хараалагдаһанһаа багаар үйлэдбэрилэгдөө. Хэлсээтэ уялгануудаа дүүргэхэгүй ябадал үшөөл дайралдана. Эд бараанай эрьесын, түлбэритэй хангалгын талаар даабари дүүргэгдээгүй.

Нэгэдэхи кварталда 500 шэнэ түхэлэй промышленна продукци үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, бүтээгдэн гаргагдажа захалаа. Гүрэнэй захилда оруулагдаһан гол шухала түхэлэй шэнэ продукци худалдаха талаар предприятинуудай хараалһан түсэбүүд 94 процентээр дүүргэгдээ.

Худэлжэ байгаа предприятинуудые оньһон техникээр зэбсэгжүүлгэдэ, һэльбэн шэнэдхэлгэдэ 4,3 миллиард түхэриг гэхэ гү, али нёдондо жэлэй түрүүшын кварталайхиһаа 6 процентээр ехэ мүнгэн һомологдоһон байна. Энэ талаар гаргашалагдаһан капитальна һомологонуудай ниитэ хэмжээнэй гурбанай хөёр хубиһаа дээшэнхинь предприятинуудай, эмхинүүдэй мүнгэ зөөри болоно.

1988 оной январьһаа хойшо 1,2 мянган предприяти гүрэнэй тушаан абалгын эрхэ байдалда худэлнэ. Тэдэнэй олонхид бүхы шахуу түхэлэй продукциин шанарые һайжаруулһан, голодоһогүйгөөр тушаадаг болоһон байна. Гэхэтэй хамта албан зургааануудһаа гадуур, хиналтын зургааанууд жэлэй эхиһээ хойшо 11 миллион түхэригэй продукци голодоһондо гаргаа.

Предприятинуудай олон халанаар худэлжэ эхилһэнэй ашаар 70 мянган түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүд, 928 мянган дүрбэлжэн метр үйлэдбэриин талмайнууд сүлөөлэгдэһэн байгаа. Гэбэшье предприятинуудые худэлмэриин олон халаанда оруулха хэрэг хангалтагүй удаанаар ябуулагдана.

РСФСР-эй арадай ажахыда 71,4 миллион худэлмэрилэгшэд, алба хаагшад, колхознигууд ажаллана. Үйлэдбэриин һалбариануудта (промышленность, худөө ажахы, барилга, транспорт) худэлдэг олохон хүнүүд ажалһаа сүлөөлэгдэнэн байгаа. Тиин хүн зониие хангалгын албанда худэлдэг хүнүүдэй тоо 0,3 миллионоор дээшэлээ.

Нэгэдэхи кварталда республикын 9 мянга гаран кооперативта 100 мянгаһаа дээшэ хүн худэлнэ. Нёдондо жэлэй энэ үедэ орсйдоол 6 мянга байһан юм. 0,2 миллион эрхэтэд хубиин ажал ябуулга эрхилнэ.

1988 оной январьһаа хойшо промышленна предприятинуудай, бүхы колхоз, совхозуудай, хэлхээ холбооной предприятинуудай хахадһаа ехэнхи хубинь, ниитын хэрэглэмжын, бүхы шахуу транспорт, худалдаа наймаанай болон ниитын элеэ хоолой эмхинүүд, хүн зоной һуудал байдал хангалгын предприятинуудай горитой хубинь, барилга-хабсаралгын трестнүүдэй 60 шахуу процентнь ажахын тоосоондо, өөһэдөө өөһэдыгөө мүнгөөр хангалгада бүрин хүсэдоор ороһон байгаа.

Гэхэ зуура ажахы шэнэ ёһоор эрхилэлгын арга боломжнууд гүйсэд хэрэглэгдэнэгүй. Олохон ушарта предприятинуудай бэеэ дааһан байдалга хүтэлбэрилгын зургааануудаар хаһагдана, түсэблэлгэ болон материально-техническэ хангалгада ушарһан дутуу дунданууд тоо удаанаар усадхагдана. Үйлэдбэри дотор ажахын тоосоое нэбтэрүүлхэдэнь, олохон министерствэнүүд предприятинуудта бодото туһаламжа үзүүлнэгүй. Зарим ушарта предприятинууд өөһэдөө ажахы эрхилэлгын шэнэ эрхэ байдалда оролгодо бэлэн бэшэ байшоо.

Промышленностьда гүрэнэй захилтай зохилдуулан, продукцяар ханалга, хэрэглэгшэдтэй баталагдаһан хэлсээнүүдэй үндэһөөр сэхэ холбоо барисаа тогтоохо хэлсээтэ уялгануудые бэелүүлгэ һайжаруулагдаа. 1987 оной нэгэдэхи кварталда — 97,8, нёдондо жэлдэ 98,3 процент болоһон байгаа һаа, хэлсээтэ уялганууд 99,1 процентээр дүүргэгдээ. Нёдондо жэлэй нэгэдэхи кварталда — 22, бүхы 1987 ондо 26 процент байһан һаань, нэгэдэлнууд болон предприятинуудай 12 процентнь хэлсээтэ гурим журамаа хазагайруулһан байгаа.

Промышленна продукци үйлэдбэрилгэ 4,7 процентээр ургаа. Ажалай бүтээсэ 6,2 процентээр дээшэлээ. Худэлмэрилэгшэдэй тоое эрид хороохоной, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар продукциин бүхы ургалта туйлагдаба. Ашаг олзо ургаа, бүхы һалбари дотор ашаг олзо абаха түсэб дүүргэгдээ.

Агропромышленна комплексын промышленна предприятинууд э

ҮГЭЖЭЛТЭ ДЭБЖЭЛТЫН ХҮСЭТЭ АЛХАМУУД

Советүүдэй талмай дээрэ болоһон ажалшадай жагсаалһаа хэгдэһэн репортаж

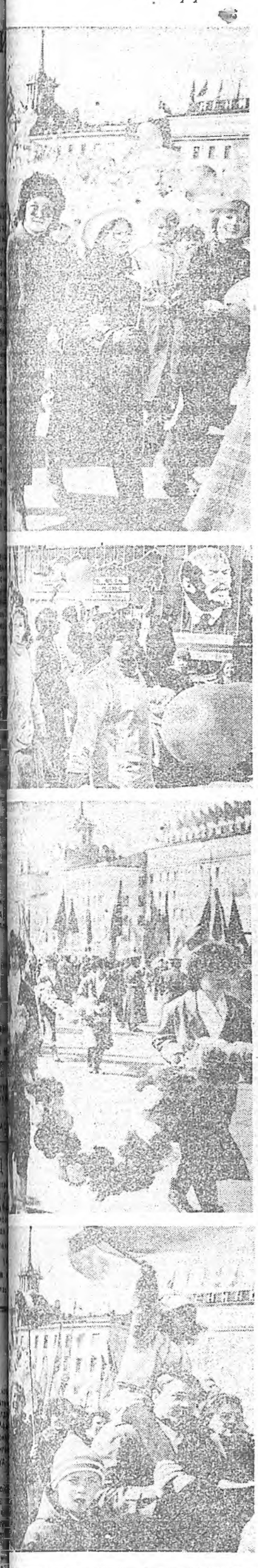

МАЙН НЭГЭН... Ажалша арад түмэнэй һаналаа нэгэдэлгын уласхоорондын үдэр. Хабарай наранай ажамидаралта элшэнүүдһээ оршон байгаали һэргэжэ, ногооной, модоной набшаһахануудай сэнхир огторгой руу бэеэ тэниилгэн эүдхэһэн үедэ бүмбэрсэг дэлхэйн түрүү үзэл бодолтой хүнүүд эб найрамдалай, демократиин, социализмын түлөө жагсаалда хамтаран гаража, һаруул һайхан орээдүйн түлөө тэмсэлэй улам эршэтэй боложо байһые тэмдэглэдэг заншалтай юм.

Советскэ Союзай Коммунис партиин түүхэтэ XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлжэ байһан совет арад үнгэрэгшэ жилдэ Агууехэ Октябриин 70 жилэй алдарта ойе ажалай болон политическэ ехэ дэбжэлтээр угтаһан байна. Байгша ондо Бүхэсоюзна XIX партконференциие, Коммунис партиин үнэн сэхэ гуһалагша, дайшалхы халаан болохо Ленинскэ комсомолой байгуулагдаһаар 70 жилэй жабхаланта ойе ажалай эрхим бэлэгүүдтэйгээр угтахаар зоригжонхой.

Баяр баясхаланта иимэ һайндэрнүүдэй оршон байдалда бүхы совет арадтаяа хамта Буряад ороной ажалшад Хабарай, Ажалай ба Эб найрамдалай һайндэрые һур жабхалантайгаар тэмдэглэбэ.

Республикымнай ниислэл Улаан-Удэ хотын үйлсэ, талмайнууд һайндэрэйхээр шэмэглэгдэнхэй. Илангаяа Советүүдэй талмай дээрэхи улаан тугууд, уряа, лозунгнууд хүнэй нюдэ баярлуулан толорно.

Ниислэл хотын бүхы захаһаа һайндэрэй жагсаалнууд Советүүдэй талмай тэшэ дабшана. Эдэнэй жагсаал үзэсхэлэн һайхан, хүсэн түгэлдэр, һайндэрэй шэнжэтэй. Хурдедхалга, хубилган шэнэдхэлгэ арад түмэнэй эдэбхи үүсхэлые бадаруулаа, ёһотойл ажал хэрэг бэелүүлхэ хүсэл эрмэлзэл түрүүлээ. Үүсхэл эдэбхиин үргэн харгыда гараһан ажалша арад заводойнгоо, хотынгоо, гүрэн түрынгөө ёһотой эзэн байһанаа мэдэрнэ. Советүүдэй байшангай үрдахи трибунын хоёр талаар партиин Центральна Комитедэй Политбюрогой гэшүүдэй портредүүд жорылдэнэ. Мүн союзна республикануудай үнгэ бүриин тугууд нэрата үглөөнэй һэбшээндэ намилзана. КПСС-ай обкомой, Улаан-Удын горкомой бюрогой гэшүүд, СССР-эй, РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй Верховно Советүүдэй депутадууд, партийна, совет, профсоюзай болон комсомолой организациннуудай хүтэлбэрилэгшэд, ажалай түрүүшүүл, ленинскэ партиин ветерануд правительственна трибунада гараба.

Үглөөнэй 10 саг. Жабхаланта жэргэжэм талмай дээгүүр эзэдлэжэ, Майн Нэгэнэй һайндэртэ зорюулһан Улаан-Удын ажалшадай жагсаалые, заншалай ёһоор, хотын һургуулинуудай һурагшад эхилбэ. Октябрьска, Железнодорожно, Советскэ районуудай һурагшад хүхюун дорюун хүгжэм доро алхамаа нэгэдхэн, талмай дээрэ гаража ерэбэ. Һурагшад улаан-тугуудые, транспарантнуудые, лозунгнуудые, үнгэ бүриин сэсэгүүдые, шаарнуудые баринхай жэргээр алхалалдана. Тэдэнэйнь дунда «Эб найрамдал мандаха болтогой!» «Хододоо наран байг лэ!» гэһэн уряа лозунгнууд холоһоо харагдана. Һурагшадай колоннонуудай дунда 35-дахи, 49-дахи, 32-дохи, 43-дахи, 1-дэхи, 33-дахи, 16-дахи, 14-дэхи, 42-дохи, 46-дахи, 7-дохи һургуулинуудай һурагшадые харанабди.

Эхэ, эсэгэнэрэй болон аханарайнгаа баатар габьяата хэрэгые, ажал ябуулгануудые шэнжэлдэг эдир түүхэшэд, эдир армеецүүд, эдир аяншалагшад, түймэр сарагшад, ой тайга болон уһа голнуудые сахин хамгаалагшад, эдир технигүүд, спортсменүүд эзэ татан жэргээр гэшхэлнэд. Железнодорожно районой 14-дэхи һургуулиин һурагшад олимпиадануудта эрхим эрдэм мэдэсэ харуулдаг, үүсхэл гарган, олимпиадануудые һургуулидаа өөһэдөө үнгэргэдэг юм. Тоолон тодорхойлолгын техникын һуралсалай кабинет эндэ бии. Тус кабинедэй дэргэдэ байгуулагдаһан «Супервизор» клубай гэшүүд дисплей дээрэ элдэб янзын программа зохёожо һурана. Долоодохи һургуулиин шеф болохо авиационно завод һургуулиин түрүүшын дабхарта үйлэдбэриин цех эмхидхэнхэй. Эндэ фрезернэ, токарна, слесарна 30 станок тодхогдонхой. Заводой захилаар продукци бүгээн гаргаһан һурагшад салин хүлһэ абадаг юм. Сад-яслинуудай захилаар баса гад хубсаһа болон бусад зүйлнүүдые оёдог болонхой. Тус һургуулиин һурагшад шайбатай, бумбэгэтэй хоккейгээр үнгэргэгдэдэг мүрысөөнүүдтэ эрхимлэһэн байха юм. Һургуулиин һурагшад хүлаа жэгдээр татан, хүхюун соггойгоор алхалалдана. Үхибүүдэй шарайнуудта жаргалай тэмдэг үзэгдэнэ. Тиигэншьегүй яахаб! Совет үхибүүд — жаргалтай үхибүүд. Коммунис партиин, гүрэн түрэ ургажа ябаа үетэндэ саг үргэлжэ анхарал хандуулна. Һургуулиин реформо энээние батаар гэршэлжэ үгэнэ бшуу.

«Һурагшад! Эрдэм мэдэсэ, ажалай дүршэлнүүдые ороддосотойгоор шудалагты! Ленинэй хэрэгэй түлөө, коммунизмын түлөө эдэбхитэй тэмсэлшэд болохоор бэеэ бэлдэгты!» гэһэн уряагай зэдэлхэдэ, трибунын үрдуур гаража ябаһан һурагшад «Ура!» хашхэран үнгэрнэ.

Һайндэрэй талмай дээрэ техническэ мэргэжэлэй һуралсалай системын багшанарай колонно гаража ерэбэ. Тэдэнэрэй удаа индустриально-педагогическа техникумэй һурагшад алхалалдана. Энэ техникумдэ аха дүү Афганистан, Лаос, Гвинея-Бисау, Гвинея-Конакри оронуудһаа ерэһэн залуушуул һуралсадаг юм. Үнгэрэгшэ жилэй дүнгүүдээр социалис мүрысөөндэ илажа гараһан 9-дахи, 24-дэхи училищинуудай һурагшад тэдэнэрэй хойноһоо үнгэрнэ. 24-дэхи училищиин багша Д. Ш. Цыденова, Т. Ф. Чупрова гэгшэдэй нэрэ республика дотороо нилэдэ мэдэгдэжэ болонхой. Улаан-Удын техническэ мэргэжэлэй 15 училищида 6875 хүбүүд, басагад һуредаг байна. Эдэ училищинуудта ондо ондоо 78 мэргэжэлдэ һургадаг юм. Зургаадахи училищида һурадаг ерээдүйн оёдолшод, парикмахернууд, радиотелемастернууд дайнай болон ажалай ветерануудай ажаһуудалай хэрэглэмжэ һайн дураараа хангана. Техническэ мэргэжэлэй 11-дэхи училищиин багша Любовь Артамоновна Олейниковагай һурагшад черченеэр үнгэргэдэһэн республиканска олимпиадада эрхимлэһэн байна. 2-дохи, 13-дахи, 9-дэхи, 23-дахи, 25-дахи училищинуудай һурагшад талмай дээгүүр үнгэрнэ. Тэдэнэй дунда ерээдүйн оёдолшод, барилгашад, бүд нэхэгшэд болон бусад мэргэжэлтэд бии. Һаяын жэлнүүдтэ тэдэнэрэй нэрэ алдар солоор суурхахал байха.

Тэдэнэрэй хойноһоо Буряад ороной спортсменүүдэй колонно Советүүдэй талмай дээрэ гараба. Спортивна бүлгэмүүдэй тугуудые бариһан, нэгэ жэргээр алхалһан физкультурнигуудые харахада, урматайшье, гоёшье. Һүүлэй жэлнүүдтэ барилдаашад, һур харбагшад болон бусад спортсменүүд ехэ амжалта түйлаа. Бүхэсоюзна, Бүхэроссин мүрысөөнүүдтэ тэдэнэр түрүү һуурринуудые эзэлээ. Улаасхоорондын классай спортын мастернууд Сергей Замбалов, Борис Будаев хоёр СССР-эй олимпийскэ командада кандидадаар абтажа, һорилго бэлдхэл хэжэ байнхай. Мэргэн годлитон Саян Жалсараев, Жаргал Дамбаев, Дарима Батуева, Александр Савельев гэгшэд хабарай мүрысөөнүүдтэ шалгараа. Валентин Дарханов СССР-эй олимпийскэ командада кандидадаар абтаа. Хүнгэн атледүүд Павел Яковлев, Геннадий Темников, Татьяна Виноградова, Ирина Маслова-Гуринова гэгшэд зунай үедэ үнгэргэгдэхэ ехэ-ехэ мүрысөөнүүдтэ бэеэ һорино. СССР-эй олимпийскэ командын кандидат Надежда Мироманова шэнэ рекорднуудые тогтоохо хүсэлэнтэй. СССР-эй спортын мастер, штангист Александр Деханов нэрэ солоёо суурхуулжа эхилээ. Физкультурнигуудай колонно соо Буряадай спортые холо, ойгуур суурхуулһан П. П. Николаев, И. Л. Альцман, Н. Н. Иванов, В. И. Баранников, В. П. Кондаков, В. А. Стрельников, Г. Н. Манжуев, М. Ю. Дабаев, А. Б. Бутхаев болон бусадые харанабди...

Улаан-Удын районууд соо-һоо түрүүлэн Октябрьска районой гаража ерэхэдэ, Майн Нэгэнэй гол үнгэ болохо улаан үнгэ Советүүдэй талмайе бүрхөөбэ. Элдэб үнгын шаарнууд огторгой өодэ табигдана. Улаан гвоздика сэсэгүүдтэй ажалай түрүүшүүлэй колоннын хойноһоо «В. И. Ленин — олон үндэһэ яһатанай гүрэн байгуулагша» гэһэн үгэнүүдтэй мантан плакадтай машина дабшан үнгэрнэ. Район дотор дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ нэгэтэ бэшэ эрхимлэжэ гараһан Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ нарин сэмбын комбинадай бүд нэхэгшэдэй колонные талмай дээрэ баяр баясхалантайгаар угтаба. Тус комбинадай хүдэлмэрилэгшэд Ленинскэ комсомолой 70 жилэй алдарта ойе нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө дэлгэрһэн мүрысөөндэ ороддожо, абаһан социалис уялгануудаа урагшатай дүүргэнэ. Байгша оной эхинһээ үргэнэй тушаан абалгын гуримаар ажаллажа байһан комбинадай хүдэлмэрилэгшэд гаргадаг продукциингаа шанар нарижуулан һайжаруулхые ороддоно, амжалта түйланшье.

Тэдэнэрэй һүүлээр гадар трикотаж хубсаһанай фабрикын, «Вторчермет» предприятиин, Буряадай мебельно-модо болбосоруулгын комбинадай, Главбурятстройн, хүүргэнүүдые барилгын 34-дэхи отрядай, «Спецстроймеханизация», «Жилгражданстрой» трестнүүдэй, проектно-барилгын «Бурятгражданстрой», «Бурже-лезобетон» нэгэдэлнүүдэй, 1-дэхи автобазын, һүнэй комбинадай, кондитерска, макароной фабрикануудай, мяханай комбинадай болон бусад предприятинуудай коллективүүд хойно хойноһоо дабшана. Эдэниие харахадаа, республикын ниислэл хотын олон һалбаритай район гэжэ ойлгоохоор. Энэ районой эүүн-урдахи микрорайонууд барилгын ехэ талмай болонхой. Үнгэрэгшэ жилэй дүнгүүдээр КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаһан «Бурятгражданстрой» нэгэдэлэй коллектив байрын гэрнүүдлээ гадна социально-соёлой объектнүүдые олоор барина.

Уряа лозунгнуудай, улаан тугуудай намилзаан, «Ура» хашхараан талмай дээрэ таһалгаряагүй зэдэлнэ.

СССР-эй Науканууудай академиин Сибириин отделениин Буряадай эрдэмэй түбэй хүдэлмэрилэгшэдэй колонно талмай дээрэ бии болобо. Буряад ороной эрдэмтэд түрэл ороноо суурхуулна. Эндэ СССР-эй АН-ай 1 академик, 1 гэшүүн-корреспондент, эрдэмэй 30 доктор, 215 кандидат хүдэлдэг юм. Арбан хоёрдохи табан жэлэй эхинһээ түбэй эрдэмтэд 32 түйлалтаяа арадай ажахыда нэбтэрүүлээ. Энэнь хэдэн арбаад миллион түхэригэй алмалта үгэһэн байха. Элитэ эрдэмтэд эндэ бии. Тэдэнэрэй заримыень нэрлэбэл, Н. Добрецов, М. Мохосоев, Р. Пубаев, Г. Санжиев, Л. Шагдаров, Ц. Бадмаев болон бусад болоно.

Эрдэмтэдэй хойноһоо республикын Элүүрые хамгаалгын министерствын, Семашкын нэрэмжэтэ республиканска больницын, эндокринологическа, онкологическа диспансернүүдэй, түргэн туһаламжын, хүүгэдэй больницануудай, медицинскэ училищиин, хэлхээ холбооной электротехникумэй, механико-технологическа техникумэй, Зүүн Сибириин соёлой институдай, трамвайн управлениин коллективүүд шаг шуугаатайгаар үнгэрнэ.

«Железнодорожно район» гэһэн аржагар томо гаршаг харагдаба. Тэрэнэй хойноһоо Владимир Ильич Ленинэй барельефтэй автомашина гаража ерэнэ. Удаадуулан «Бүхэсоюзна XIX партконференци», «Манай уряа—хүрдэхалга, шанар, журам» гэһэн үгэнүүдтэй мантан томо плакадуудтай машина харагдана. Улаан-Удэ хотымнай энэ райондоо томо-томо промышленна предприятинууд, институт, техникум бии юм. Республикын промышленна эгээл томо предприятинуудай нэгэн болохо авиационно заводой хүдэлмэришэдэй колонно районние толгойлхо эрхэдэ хүртөө. Тус заводой коллектив Эхэ орондоо шухала хэрэгтэй продукци гаргадаг юм. Мүн тэдэнэрэй бүтээһэн арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа республикын бүхы булангуудта эльгээгдэжэ, нилээд мэдээжэ болонхой. Гүрэнэй тушаан абалгын гуримай эрхэ байдалда хүдэлжэ байһан заводой хүдэлмэришэд гаргадаг продукциингаа шанарые һайжаруулжа, худалдан абагшадай дура буляахые эрмэлзэнэ. Заводой, республикынгаа нэрэ солонно Советүүдэй талмай дээрэ гаража ерэбэ. Байгша оной эхинһээ ажахы эрхилэлгын шэнэ эрхэ байдалда хүдэлжэ байһан заводой коллектив дүрбэн һарын түсэб сүм дүүргэжэ, үрма баяртайнууд жагсаалда гараа. Тэдэнэрэй бүтээһэн продукци дэлхэйн 67 гүрэнүүдтэ эльгээгдэдэг юм. Токарь П. Е. Федоровой хүтэлбэрилдэг коллектив үнгэрэгшэ жилэй дүнгүүдээр СССР-эй Минприборой бригадануудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ илажа гараа һэн. Бүхэсоюзна XIX партконференциин нээгдхэ үдэр болотор арбан хоёрдохи табан жилэй гурбан жилэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэһэн фрезеровщик Путинцев, бригадирнууд Анпилогов, Кириков, хабсаргагша Тихонова, токарь Козлов, цехэй начальнигууд Зарубин, Салетский, партбюрогой секретарь Сафонова, барилгашан Черниговская болон ажалай бусад түрүүшүүл омог дорюунаар алхалалдана.

Удаань «Теплоприбор» заводой колонно харагдаадхиба

hүрөөтэ жэлнүүдэй суурган

АХА НҮХЭР

Ямаршье сагта, хэдыдэшье аха нүхэр Цыренпунсук Гомбоевич Чимитов ухаан бодолдом тон дүтөөр hанагдажал ябадаг. Өөрөөшье наhатай, ная хүрэхэеэ байнаб.

Түгнэ, Мухар-Шэбэр нютагай хойморто үни урданай Бар гэжэ нэршэhэн hуурин бии юм. Урда эртэ сагhаа буряадууд мал ажал эрхилдэг улад хадаа үсөөн үсөөнөөрөө хада уулын хүнды хаяагаар, малай бэлшээриин тала хаража, таба, гурбаараа талые дүүрэн hуудаг гурим заншалтай байhан шуу. Дээрэ хэлэгдэhэн Бар нютаг гээшэ адагынь эуун жэлэй урда тээ табан ондоо таhаржа, Барай баруун хүндын, Барай зүүн хүндын, Барай адагай, Мангажын хотоной, Хошуун-Үзүүрэй айлнууд гэхэ жэшээтэй оршон hуудаг байгаа. 1900-гаад онуудта эгээл тэрэ Хошуун-Үзүүр тосхондо оройдоол арбан үрхэтэ айл байдаг hэн.

Ц.-П. Г. Чимитов намhаа дүрбэ аха юм hэн. Бага наhандам намайе ходо дахуулжа ябадаг байгаа. Мэдээл орохо сагhаам Цыренпунсук ахатан хажуудамнай эзэргэлжэ hуудаг хүршэмнай байдаг бэлэй. Хаана хэнэйдэ ямар наадан болоноб, ходо дахалдахаш. Тиихэдэ элдэб буряад наадан — шагай харбаха, шагалзаха, хонгордоохо, hэзэр шаажа, хүсэеэ туршалсаха, барилдаха, урилдааха, гүйгөөшэ мори hургажа унаха, шоно-тарбаган боложо наадаха, бээлэй туужа наадаха, галаа тойрожо наадаха, бэhэлиг нюулсаха гэхэ мэтэ үргөөөр дэлгэрэнхэй hэн.

Томохон болоод байхадамни, үеын зургаан хүбүүдые Цыренпунсук ахатан барилдаа, урилдаанда hургаха, илангаяа гүйгөөшэ мори унажа hургаха. Өөрынгөө дүү Сультим бидэ хоёрые мори унажа hургаhан юм. Цыбиков Батомункын хара морин, Гармаев Цырендашын хээр морин хоёр Хошуун-Үзүүр дээрээ суутай гүйгөөшэ морид гэжэ тоологдодог байгаа. Сультим бидэ хоёр Цыренпунсук ахатанай ашаар тэрэ сагтаа мори унахадаа яhала бэрхэнүүд байгаабди.

Тиихэдэ манай үеын Цырендаша Гармаевые ёhоорхон бэрхэ барилдаашан болгоо hэн. Цырендаша үетэн соогоо томо бэетэй, задарюун хүн байгаа. Бүри арбан зургаан наhанhаа эхилжэ, али олон обоо найрта барилдаашадые ходо дабажа гарадаг болоод, хожомынь хорёод гаран, гушаад онуудаар Түгнэ, Мухар-Шэбэрэй суута барилдаашадай нэгэн түүлээ бэлэй. Тэрээнhээ гадна аймагай ба республикын найр нааданда ходо илалта туйладаг болоhон юм.

Цыренпунсук Гомбоевич Чимитов 1927 ондо сэрэгэй албанда абтажа, Доодо Онгостойдо Буркавдиви зиондо морин сэрэгэй hургуули хоёр жэлэй туршада дүүргээ, 1929 ондо КВЖД дээрэ болоhон дайнда тулалдаhан намтартай. 1930 ондо Цыренпунсук Чимитов нютагаа бусажа ерээд, хамтын ажал байгуулха хэрэгтэ ехэхэн хубитаяа оруулhанай hүүлээр Хяагтын совпарт-hургуули дүүргэжэ, Захааминай аймагта газетын ажалда хүдэлөө hэн.

1937 ондо манай нютагайхид намайе хамтын суглаагаар колхоздоо түрүүлэгшээр табиhан байгаа.

Тэрэ сагта эрдэмтэй зон ехэл хомор байhан шуу. Цыренпунсук Гомбоевич Чимитовые колхозой ба сомоной зүгhөө дуудуулhан хэдэн бэшэг эльгээжэ, ажахыдаа ерүүлээ hэмди. 1937 онhоо хойшо 5—6 жэлэй хугасаа соо тоонто бүридхэгшын тушаалда хүдэлдэг hэн.

1941 оной эсэстэ Цыренпунсук Чимитов хани нүхэрөө — Дулжид Дамбаевна Дамбаевае, хайратай басагад Людмила Чимитцу хоёроо эрхэ бэшэ орхёод лэ, Эхэ ороноо хоротон дайсадhаа хамгаалхаяа баруун фронтдо мордоhон байна. Людань табатайхан, Чимитцу оройдоол жэл хахадтай байгаа. Цыренпунсук аха нүхэрhөө фронтhоо ходо бэшэг абалсадаг hэм. Тезд 1943 онhоо ерэжэ байдаг бэшэгнай оготолон урмагүйгөөр хомордобо. Дайнай шанга тулалдаанда баатарай үхэлөөр унаа гэhэн мэдээсэл удаань дуулдаhан юм.

Тэрэ сагhаа хойшо жэл, саг ошожол, үнгэржэл байна. Цыренпунсук Чимитовэй хоёр басагад эжынгээ болоод түрэлхидэйнгөө түhэламжаар өөдөө ундыжэ, hургуули hудар дүүргэжэ, айл бүлэ болонхой. Людмила басаганиинь hургуулиин багша, гурбан хүбүүд, хоёр басагадтай. Бултадаа дээдэ hургуули дүүргэнхэй. Нэгэ хүбүүн, хоёр басагад айл бүлэ боложо, үхи хүүгэдээр үнэр үргэн боложо байнхай. Чимитцу басаганиинь хото газарта ажаллажа байдаг, хоёр басагадынь дээдэ hургуулида hуража байна.

Цыренпунсук Гомбоевич айлай дүрбэн үхибүүдэй эгээл ехэнь байhан юм. Ехэ дүү Сультим Гомбоевич Чимитов мүнөө 78 наhатай. Хүгшэд хоюулан хүнгэн сарюунууд, наhанайнгаа хүндэтэ амаралтада үнинэй гаранхай, үхи хүүгэдээрээ, олон аша гушанараараа жаргалтай hуужа байдаг.

Хоёрдохи дүү Янжама Гомбоевна Чимитова залуу наhанhаа эхилжэ, механигай мэргэжэлдэ hураhан, түрэл колхоздоо маанадаараа нэгэдэжэ, сугтаа зүбшэжэ, ойлгогдоогүй, али олон асуудалдамнай тон ехэ туhаламжа үзүүлхэhээ гадна колхозойнгоо тоо бүридхэл, экономикын талаар яhала ехэ оролдолго гаргадаг бэлэй. Тоо hаа эхилжэ, механигай мэргэжэлдэ hураhан, түрэл колхоздоо трактор, комбайн, автомашина яhала жолоодоhон, илангаяа дайнай үедэ, хойшодоошье горитой хубитаяа оруулhан байха. Мүнөө дала наhаяа дабаад, нүхэртэеэ, аша гушанараараа амаржа байдаг.

Гурбадахи дүү Гунга Гомбоевич Чимитов — олондо мэдэжэ поэт. Энхэ элүүрэй шалтагаанhаа тэрэ сэрэгэй албанда абтаагүй hэн. Дайнай жэлнүүдтэ Суулгын дунда hургуулида hуража байтараа, hуралсалаа орхёод, түрэл колхоздоо ерээд, дайнай дүүрэтэр шангаар оролдожо, али олон хүдэлмэри хэлсэhэн, туhалhан юм гээд нютагаархид hайн мэдэдэг. Нүхэр Чимитов гансал урдаа тодоhон ажалаа хараад байгаагүй. Хамаг политическэ эмхидхэлэй, ниитын хүдэлмэридэ шууд сэхээр хабаадажа, таряалан, сабшалангууд, малай гүүртэ, отаранууд дээгүүр ходо ябажа, фронт дээрэ тохёолдоhон байдал тухай хүн зондо хоорэжэ үгэдэг байгаа.

Дайн сэрэгэй дүүрэhэн хойно Гунга Гомбоевич оохёод байhан дунда hургуулияа дүүргээд, Москвагай Литературна институдта hуража гараа юм. Улаан-Удэеэ бусаад, олон жэл соо «Байгал» журналай редакцида таhагые даагшаа, харюусалгата секретаряар хүдэлөө, партийна хүдэлмэридэшэе хабаадаа. Хүндэтэ амаралтада гараадшье гараа хабсараад hуудаггүй. Урдань хэжэ байhан зохёохы ажалаа үргэлжэлүүлhээр...

Эды тухайгаар аха нүхэрэйнгөө намтар дүүргэбэ гээшэб. Бидэнэр олоной жаргалтай hайханаар ажаhуухын түлөө шэрүүн, шанга тэмсэлдэ ами наhаяа үгэhөөрнь олон жэл үнгэрөө. Тезд түрэлхидынь, үхи хүүгэд, аша гушанарынь жаргалтай ажаhууна. Тэдээнтэй ушарха бүхэндөө аха нүхэрэйнгөө шударгы сэхэ зан абариие hанаад, оороо бэсэрээ нюдэнэймни урда харагдаhан шэнги болодог.

З. ЗАМБАЛОВ,
дайнай ба ажалай ветеран.

А. В. ТЫХЕШКИН

1960 онhоо КПСС-эй гэшүүн, Буряадай хүдөө ажахын институдай КПСС-эй түүхын кафедрын доцент Артем Васильевич Тыхешкин 1988 оной апрелиин 28-да сагhаа урид наhа бараба.

А. В. Тыхешкин 1929 ондо Эрхүүгэй областиин Боохоной районой Шаралдай тосхондо түрэhэн юм. 1952 ондо Эрхүүгэй А. А. Ждановай нэрэмжэтэ университет дүүргэhэнэйнгээ hүүлээр «Правда Бурятии» газетын редакцида, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй дэргэдэхи Радио-дамжуулгын комитедтэ хүдэлhэн байгаа. 1954 онhоо 1964 он болотор багшаар хүдэлөө: Буряадай Д. Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай ород хэлэнэй кафедрын ассистентээр, hургуулиин директорээр, Улаан-Удэ хотын арадай гэгээрэлэй таhагай ахалагша инспекторээр хүдэлөө.

1964 онhоо 1966 он хүрэтэр КПСС-эй Буряадай обкомой лекторээр ажаллаа. 1966 онhоо 1968 он болотор КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Партийна дээдэ hургуулида hураба.

1968 онhоо 1973 он болотор КПСС-эй обкомой лекторнүүдэй бүлэгые хүтэлбэрилэгшөөр хүдэлхэдөө, бэрхэ эмхидхэллшэ, бэлэдхэлтэй лектор, СССР-эй Журналистнуудай холбооной эдэбхитэй гэшүүн байhаная харуулаа hэн.

1973 ондо КПСС-эй түүхын кафедрада кандидадай диссертаци хамгаалаад, наhа баратараа Буряадай хүдөө ажахын институдай доцентээр хүдэлбэ.

Хаанашье хүдэлхэдөө, А. В. Тыхешкин партийна ехэ харюусалгатай, залан сэхэ байhанаа харуулдаг, хүнүүдтэ хүндэтэй, энэрхы hайн... байгаа.

Ажалай ажа... лаhанайнгаа... кин СССР-эй... Буряадай АС... Советэй Пре... лэлэй грам... гэжэ Бухах... «Эдэбхитэй... hэн тэмдэгэ... «Буряадай АС... габьяата хүдэ... hэн нэрэ эзэ...

Коммунист... Тыхешкинэй... хаал тэрэний... тэй суг хүн... зүрхэ сэдьхэ...

ТЕЛЕВИДЕНИ

Майн 2-100 б хүртэл

ПОНЕДЕЛЬНИК, 2.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Шэнэ hонин. 9.15 — Ритмическэ гимнастика. 10.00 — Арадай «Бубенцы» ансамблиин концерт. 10.30 — «Будильник». 11.00 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!» 12.00 — «Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ дамжуулга. 12.30 — Киномэдээсэл. 13.30 — «Хүгжэмтэ киоск». 14.00 — «Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд». 15.00 — «Жизнь на земле» — баримтата фильм. 9-дэхи фильм. «Появление млекопитающих». 15.55 — Футболой шэнжэлэл. 16.25 — К. С. Станиславскиин нэрэмжэтэ Москвагай драмын театрай «Новоселье в старом доме» гэhэн фильм-зүжэг. 19.25 — Флейтэ дээрэ наадаха. 19.40 — «Сын» — уран hайханай фильм. 1-дэхи, 2-дохи сери. 22.00 — Время. 22.35 — «Аншлаг! Аншлаг!» 23.45 — Шэнэ hонин. 23.50 — «Оперетта, оперетта...»

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.20 — Баримтата фильмүүд. 10.00 — Мультфильмнүүд. 10.30 — «Делегатскаархи музей». 11.00 — «Куда вел след динозавра» — үхибүүдэ фильм. 1-дэхи сери. 13.10 — Назарий Яремчук дуулаха. 13.30 — Баримтата фильм. 13.35 — «Капитанша» — фильм... «hүнниин тэнгэ... лээр». 17.00 — «... босская» — у... фильм. 1-дэхи... 19.15 — «Мульти... онтохонууд». 20... ансамбль наадаа... эй оронуудай... рондын нэгэдэ... хай баримтата... «Амгалан нойр... шуул!» 21.15 — ... уста айлшаар... видени). 22.00 — ... «Александровск... римтата фильм... кейгээр СССР-...

ВТОРНИК, 3

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30 — «120 минута». 9.35 — Футболой шэнжэлэл. 10.05 — «Сын» — телевизионно уран hайханай фильм. 1-дэхи, 2-дохи серинүүд. Забhартачь 11.40 — Шэнэ hонин. 12.30 — Россин аялганууд (14.00 хүрэтэр). 16.30 — Шэнэ hонин. 16.45 — Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 16.55 — Дудук зэдэлнэ. 17.10 — Ворошиловградска телевидениин студиин программа. 17.45 — «Друг Маркса из Вильнюса» — баримтата фильм. **Улаан-Удэ.** 18.00 — «Байгал». 18.30 — Философиин темээр хоорэлдөөнүүд. 19.30 — «Китай: свежий ветер перемен» — баримтата фильм. 20.30 — «Кукарача» — уран hайханай фильм. 22.00 — Время. 22.35 — Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 22.45 — Таллинай хүргэмтэ зурагууд. 23.05 — «Орёл. Родники памяти» — баримтата фильм. 23.25 — Хоккей. СССР-эй чемпионат. hүүлээрнь «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. hуралсалай программа. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35, 10.35 — «Летающий пролетарий» — баримтата фильм. 9.35, 10.35 — Географи. 7-дохи класс. 10.05, 12.05 — Французы хэлэн. 11.05 — СПТУ-гай hурагшадта. Гоё hайханние ойлгодогоор хүмүүжүүлгэ. 11.35 — Байгаали шэнжэлгэ. 2-дохи класс. 11.55 — «Скульптор Орехов» — баримтата фильм. 12.35 — «Весёлые ребята» — уран hайханай фильм. 14.15 — «Хүдөөгэй час». 15.15 — Шэнэ hонин. 15.25 — «Карл Маркс. Молодые годы» — телефильм. 5-дахи сери. **Москва.** 18.00 — Б. Чайковскиин хүгжэм. 18.20 — Ехэшүүлгай дэргэдэхи Партийна дээдэ hургуулида hураба.

СРЕДА, 4

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30 — «120 минута». 9.35 — Мультфильм. 10.05 — «Кукарача» — уран hайханай фильм. 11.35 — Шэнэ hонин. 11.45 — «Хабаадагша нюурнууд». Ново-Горкинско бүд нэхэлгын фабрикын комсомолой организациин ажал хэрэгүүд тухай (Ивановска область). 16.30 — Шэнэ hонин. 16.40 — Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 16.50 — Баримтата фильм. 17.35 — Львовой мединститудай «Горицвет» ансамблиин концерт. 18.15 — Оршон тойронхи байгаалиие хамгаалгада hурагшадай хабаадалга. 19.00 — «Элүүр энхэ байха гээ hаа». **Улаан-Удэ.** 19.15 — «Байгал». **Москва.** 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.05 — «Хүн ба хуули». 20.35 — Ехэшүүлдэ — мультфильм. 20.40 — «Человек, который закрыл город» — уран hайханай фильм. 22.00 — Время. 22.30 — Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 22.40 — В. Федоровой поэзи. 23.25 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. hуралсалай программа. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35, 10.35 — «Оршон тойронхи дэлхэймнай». 9.55 — «Древняя Бактрия» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 10.05, 12.05 — Англи хэлэн. 10.55 — Баримтата фильм. 11.05 — Генетическэ инженери. 11.35 — Б. Н. Полевой. «Повесть о настоящем человеке». 6-дахи класс. 12.35 — «Действуй по обстановке» — уран hайханай фильм. 13.40 — Баримтата фильм. 14.15 — Шэнэ hонин. 14.25 — Клавдия Шульженко дуулана. **Улаан-Удэ.** 16.30 — «Театр ба харагша». Гурэнэй буряад драмын академическэ театрай шэнэ зүжэгүүд. 17.30 — Солдадай танга» — тележ... даар). **Москва.** ... жасаhаа. Улаа... носхолнууд. 19... 20.05 — «Бу... районой Шэн... лой-спортын ... дай дуунай ... 20.45 — «Улес... жэлэл» (бурк... 21.00 — «Амгал... гашуул!» 21.1... гимнастика. 21... ансамблиин ... Время. 22.35 — ... хэлэгдэн прож... В. Д'Энди. Ф... нет, виолончел... зохёолнууд. 2... СССР-эй чемп...

ЧЕТВЕРГ, 5

ХЭБЛЭЛЭЙ ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30 — «120 минута». 9.35 — Концерт. 10.00 — Телевизионно фотоконкурс. 10.05 — «Человек, который закрыл город» — уран hайханай фильм. 11.20 — Шэнэ hонин. 11.30 — «Би, ши, бидэ бултадаабди». 12.15 — «Хүн ба хуули». 12.45 — «Буря». В. Шекспир. Фильм-концерт. 16.30 — Шэнэ hонин. 16.45 — Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 16.55 — Баримтата фильм. 17.25 — Концерт. 17.45 — «Түбэй Америкэдэ амгалан байдал: этигэл найдал ба бодото байдал». 18.05 — «...16-тай ба тэрээнhээ дээшэ наhатай шуулда». **Улаан-Удэ.** 18.50 — Киноочерк. 19.10 — «Байгал». **Москва.** 19.35 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 19.55 — Бүхэсоюзна партийна XIX конференциие угтуулан. «Демократида hуранабди». «Хубилган шэнэдхэлгэ ба хэблэл» КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, «Правда» газетын ахамад редактор, академик В. Г. Афанасьев, ВААП-ай правлениин түрүүлэгшэ Н. И. Четвериков хабаадана. 20.35 — «Маршал Жуков. Ажаябадалайнь хуудаhануud». Баримтата фильм. 22.00 — Время. 22.35 — Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 22.45 — Хүүгэдэй байшан тухай. 24.00 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 00.10 — В. Добрынинай дуунууд.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. hуралсалай программа. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35, 10.35 — Юрэнхы биологи. 10-дахи класс. 10.05, 12.05 — Испан хэлэн. 11.05 — СПТУ-гай hурагшадта. Түүхэ. 11.35 — «Фауст». И. В. Гете. 9-дэхи класс. 12.35 — «По главной улице с оркестром» — уран hайханай фильм. 14.05 — «Янтарный латыш-87» — баримтата фильм. 14.35 — Шэнэ hонин. 14.45 — «Карл Маркс. Молодые годы» — телефильм. 7-дохи сери. 15.50 — Скрипкын хүгжэмэй концерт. **Улаан-Удэ.** 18.00 — «Ая ... уран hайханай ... церт. 18.15 — ... жэ hуреябди». ... «Юунhээ ба ... Удэ. 19.00 — Ин... рюулагдаhан ... — «Байгал». 20... харагшадай ... церт. 20.50 — ... сква. 21.00 — ... ты, багашуулы... журнал. 21.3... фотоконкурс. ... тэ киоск». 22.2... — Хубилган ш... жектор. 22.45 — ... поэзи.

ПЯТНИЦА, 6

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30 — «120 минута». 9.35 — Мультфильм. 10.05 — «Любовь и голуби» — уран hайханай фильм. 11.45 — «Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 12.45 — Шэнэ hонин. 12.55 — Хүүгэдэй байшангууд тухай. 16.30 — Шэнэ hонин. 16.40 — Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 16.50 — Баримтата фильм. 17.10 — Ленинградай телестудиин программа. **Улаан-Удэ.** 18.30 — Байгал. **Москва.** 19.00 — «hургуулиин хубилалтануудай үе саг». 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.05 — «Мне снилась музыка» — фильм-концерт. 20.35 — Мультфильм. 20.45 — «Доченька» — телевизионно уран hайханай фильмын премьерэ. 1-дэхи сери. 22.00 — Время. 22.35 — Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 22.45 — «Доченька» — телевизионно уран hайханай фильм. 2-дохи сери. 00.10 — Мэдээсэлэй-хүгжэмтэ үдэшын дамжуулга.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. hуралсалай программа. 9.15 — Баримтата фильм. «Товарищ Артем» — баримтата фильм. 16.30 — Шэнэ hонин. 16.45 — Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 16.55 — «Эрнст Келлер» — киноочерк. 17.15 — Арадай инструментнүүд наадана. 17.35 — «Социалис оронуудта» — — тележурнал. 18.05 — Мультфильм. 18.15 — Улаасоорондын байдалай главна редакци дурадхана: 1. «Убежище для военных преступников» — баримтата фильм (Шотландиин телевидени). 2. Манай Европын гэр — Европын хото городуудай харилсаа холбоон тухай. 19.20 — «Бултанда ба хүн бүхэндэ». 19.50 — «Обыкновенный фашизм» — баримтата публицистическэ фильм. 1-дэхи, 2-дохи сери. 22.00 — Время. 22.35 — Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 22.45 — «Аншлагшадай клуб». 23.35 — Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 23.45 — «Эрнст Келлер» — киноочерк. 00.25 — Шэнэ hонин.

СУББОТО, 7

РАДИОГОЙ ҮДЭР, ХЭЛХЕЭ ХОЛБООНОЙ БҮХЫ hАЛБАРИИН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30 — «120 минута». 9.35 — Украиный телевидениин ба радиогой эстрадно-симфоническа оркестрэй концерт. 10.05 — «Юунhээ ба юундэ?» 10.35 — СССР-тэ Индиин фестиваль үнгэргэгдэнэ. 10.50 — Баримтата фильм. 11.20 — Шэнэ hонин. 11.30 — «Би, ши, бидэ бултадаабди». 12.15 — «Хүн ба хуули». 12.45 — «Буря». В. Шекспир. Фильм-концерт. 16.30 — Шэнэ hонин. 16.45 — Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 16.55 — Баримтата фильм. 17.25 — Концерт. 17.45 — «Түбэй Америкэдэ амгалан байдал: этигэл найдал ба бодото байдал». 18.05 — «...16-тай ба тэрээнhээ дээшэ наhатай шуулда». **Улаан-Удэ.** 18.50 — Киноочерк. 19.10 — «Байгал». **Москва.** 19.35 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 19.55 — Бүхэсоюзна партийна XIX конференциие угтуулан. «Демократида hуранабди». «Хубилган шэнэдхэлгэ ба хэблэл» КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, «Правда» газетын ахамад редактор, академик В. Г. Афанасьев, ВААП-ай правлениин түрүүлэгшэ Н. И. Четвериков хабаадана. 20.35 — «Маршал Жуков. Ажаябадалайнь хуудаhануud». Баримтата фильм. 22.00 — Время. 22.35 — Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 22.45 — Хүүгэдэй байшан тухай. 24.00 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 00.10 — В. Добрынинай дуунууд.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. Ухаан бодол» гэжэ программа. 9.15 — ПНР-эй телевидениин эрдэм дэлгэрүүлгын программа. 10.05 — Телевизионно театральна абонемент. 11.20 — «Хубилган шэнэдхэлгэ ба эрхэ». 11.40 — «Элүүр энхэ байлга». 12.25 — Баримтата фильм. 13.30 — «Эрдэм ухаан: теори, туршалга, бодото байдал». 14.00 — культура туг... 2-дохи дамжуу... дээжэ аад, юрэ... 16.00 — Шэнэ hо... нэ hонин. 17... по соседству... фильм. 20.30 — ... цов. Дурсалга... та фильм. ... нойрсогты, бэ... Московско со... дуу, хатарай ... церт. 22.00 — ... Хубилган ш... жектор. 22.45 — ... тэ зорюулагда... байшангай Мо... болохо концер... «Свята» — арад... ансамблиин ... «Луга» — бар... Эсэгэ ороноо ... ехэ дайнай эхэ... бэхилэлгые бэ... гаалга тухай. ... нойрсогты, бэ... «Берлинда — ... Время. 22.35 — ... ней фильм. «... надцать». (ГДР).

ВОСКРЕСЕНИ, 8

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Шэнэ hонин. 9.15 — Ритмическэ гимнастика. 10.00 — Сибирь тухай киножурнал. 10.20 — «Спортлотогой» тираж. 10.30 — «Будильник». 11.00 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!» 12.00 — «Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ дамжуулга. 12.30 — «Аяншалагшадай клуб». 13.30 — «Хүгжэмтэ киоск». 14.00 — «Хүдөөгэй час». 15.00 — «Элүүр энхэ байлга». 15.45 — «Уран шүлэгэй долгин дээрэ». 15.50 — Останкиндахи концертнэ студида Ленинскэ комсомолой шангай лауреат, Москвагай 825-дахи hургуулиин директор В. А. Караковскитай уулзалга. 17.35 — Фантастика — мультпликацида. 18.00 — «Жизнь на земле». Телевизионно эрдэм дэлгэрүүлгын фильм (Англи). «Тема с вариациями». 12-дохи фильм. 19.00 — Улаасоорондын hонин. 19.45 — «Ералаш» — киножурнал. 19.55 — Болгариин уран бэлигтэнэй концерт. 20.30 — «Завещание» — уран hайханай фильм. 22.00 — Время. 22.35 — «Илалтын парад» — баримтата фильм. 23.25 — СССР-эй арадай артист Е. Нестеренко дуулана. 00.25 — Шэнэ hонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Зарядкада зогсогты!» «Ухаан бодол» гэжэ программа. 9.15 — А. Сурковой поэзи. 10.05 — Улаан Хэрээhэнэй ба Улаан Хахад hарын бүхэдэлхэйн үдэртэ. 10.50 — «Мэргэжэл шэлэнэб». 10.20 — Академик А. Н. Бах. 12.00 — «Первый декрет о Советской власти» — баримтата фильм. 12.30 — «Аяншалагшадай клуб». 13.30 — Телевизионно фотоконкурс. 13.35 — «Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай ветерануудай 1987 оной майн 9-дэ Ленинградта болоhон уулзалга тухай» — баримтата фильм. 13.45 — Киноафиша. 14.45 — «Когда поют солдаты» — Солдадуудай бүхэсоюзна дуунай телевизионно фестиваль. Забhартань — соносхолнууд. 17.55 — Хоккей. СССР-эй чемпионат. 20.30 —

«ЛИРА» КЛУБ ЭМХИДХЭБЭ

Хурамхаанай совхозой Доодо-Хурамхаанай фермэдэ поэт Д. Дамбаевай 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан уулзалга үнгэрбэ. «Лира» гэhэн литературна клубай хүтэлбэрилэгшэ В. С. Доржиева, нютагай уран зохёолой нэгэдэлэй гишүүд Д. Б. Урбаханов, Д. Р. Доржиева, Т. Н. Данчинов гэгшэд Д. Дамбаевай ажабайдалай намтар, тэрээнтэй уулзаhан тухайгаа hонирхолтойгоор хөөрөө. Гадна, редакциин хүдэлмэрилэгшэ Э. Р. Гармаева поэдэй олондо мэдэгдэзгүй шүлэгүүдые уран гоёор уншаа. Үхибүүдэй хүгжэмэй hургуулиин директор, республикын дуушадай конкурсын лауреат Н. Р. Гармаева Д. Дамбаевай дуунуудые гүйсэдхэбэ. Энэ hонирхолтой уулзалгада ерэгшэд нютагай «Лира» клубай гишүүдтэ баярые хүргөө.

Д. ДОРЖИЕВА.
Хурамхаанай район.

ХИЛЫН СААНАhАА
ТАСС · АПН

МАЙН НЭГЭНЭЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ

БУХАРЕСТ. Румыниин ажалшад үйлэдбэриин ажал ябуулгадаа ехэ амжалтануудые туйлажа, Майн нэгэнине угтаба. Ажалшадай уласхоорондын hаналаа нэгэдэлгын үдэрэй хүндэлэлдэ абаhан социалис уялгануудаа дүүргэhэн тухай мэдээсэлнүүд хаа хаанаhаа ниислэл хотодо эльгээгдэhэн байгаа. Тиигэжэ hайндэрэй урда тээхэнэ Бузэу мүрэн дээрэ 21 мегаватт хүсэтэй шэнэ гидроэлектростанци национальна элшэ хүсэнэй системдэ оруулагдаа. Тимишоара хотодохи «Электротимиш» заводой коллектив бүтээсэ ехэтэй станогуудые олоор гаргажа эхилбэ. Дробет-Турну-Северинэй судна бүтээгшэд 7 мянган тонно уhа түрисэтэй ээлжээтэ танкерые болзорhоонь урид туршаhан байгаа. Ороной хэдэн уездын, тэрэ тоодо Ковасный, Сучавай, Яломицай ажалшад дүрбэн hарынгаа түсэбые болзорhоонь урид дүүргэhэн тухайдаа мэдээсэ.

ПЕКИН. Майн нэгэнэй hайндэртэ зорюулагдажа, Хитадай ниислэл хотын талмайнууд, үйлсэ гудамжанууд элдэб үнгын тугуудаар шэмэглэгдэбэ. Чан' Аньцзе гэжэ түбэй үйлсэдэхи транспарантнууд. Хитадай шэнжэтэй социализм байгуулхыень, КНР-ые хүсэн түгэс мүнөөнэй социалис гүрэн болгохыень, социализмыйн аша туhада эршэмтэйгээр ажаллахыень ниислэл хотын хүн зоние уряална.

ВЕНЭ. «Австриин Коммунис партиин Советскэ Союзда боложо байhан хубилган шэнэдхэлгын уг зорилгонуудтай hаналаа нэгэдэнги байна», — гэжэ Австриин Компартиин Центральна Комитедэй «Фольксштимме» газетэдэ толилогдоhон Майн нэгэнэй хандалга соо хэлэгдэнэ. Арадуудай үндэhэн эрхэнүүдые хүндэлхэ, экономическа болон ниитын гээгдэлые усадхаха, шэнэ үнэн зүб экономическа гурим тогтоохо гээшэ хүн түрэлтэнэй ажамидаралай таарамжатэй эрхэ байдал болоно. Тимэhээ Австриин Компарти сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдтэй, түрүү үзэлтэй гүрэнүүдтэй, тэрэ тоодо эб найрамдалай, эрхэ сүлөөгэй, үнэн зүб байдалай түлөө тэмсэдэг Никарагуатай, Афганистантай hаналаа нэгэтэй байhанаа мэдүүлнэ.

ХЕЛЬСИНКИ. «Майн нэгэнэй hайндэрэй хүндэлэлдэ эб найрамдал хүсэжэ байhан бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы хүнүүдые амаршалнабди». — гэжэ Финляндиин Коммунис партиин ЦК-гай Политбюрогой мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. «Манай үе саг хадаа горитой ехэ хубилалтануудай саг болоно. Хүн түрэлтэнэй түүхэдэ түрүүлэн ядерна буу зэбсэгүудые хороохо тухай договорто гар табигдаа. Энэ договор бүхы түхэлэй буу зэбсэгүудые усадхаха, дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдал хангаха замда түрүүшын алхам болохо аабза гэжэ этигэн найдажа байhанаа бүхы оронуудай hайн hайхан хүнүүд этигэн найдана.

Майн нэгэнэй хүндэлэлдэ социальна үнэн зүб байдал хангахын, хүниие дарлан мүлжэлгын, газаашалгын бүхы ябуулгануудые зайсуулан сарахын түлөө тэмсэдэг хүсэнүүдые дэмжэжэ байhанаа эрид шууд мэдүүлнэбди». Майн нэгэн хадаа хани барисаан, hаналаа нэгэдэлгэ тээшэ арадуудай хүсэл эрмэлзэлэй толотомо жагсаал болохо байна гэжэ КПФ-гэй ЦК-гай Политбюро этигэн найдажа байhанаа мэдүүлнэ.

ТОКИО. Японой Коммунис партиин түбэй орган — «Акахата» газетэ КПЯ-гай Майн нэгэнэй уряануудые толилуулба. Ажалшадай уласхоорондын hаналаа нэгэдэлгын үдэрэй урда тээхэнэ эб найрамдалда дуратай дэлхэйн бүхы хүсэнүүдэй ядерна зэбсэгтэ эсэргүү фронт бүридүүлхые, хүн түрэлтэндэ тохёолдуулагдажа байhан ядерна дайнай аюулые зайсуулан сарахые уряалhан лозунгтойгоор хандана.

Ажалшадай уласхоорондын hаналаа нэгэдэлгын үдэр — Майн нэгэнэй хүндэлэлдэ зорюулагдаhан ябуулганууд, ажалшадай тэмсэл дэлхэйн бусадшье оронуудта, тусхайлбал, Малайзинда, Гватемалада, Боливида, Малида, Урда Африкада боложо байна.

Улаан-Удын Ю. Гагаринай нэрэмжэтэ гудамжадахи индустриально-педагогическа техникумдэ МНР, Вьетнам, Кампучи, Гвинея, Мали, Лаос, Афганистанhаа 86 студентнэр элдэб мэргэжэлдэ hурадаг юм. Жэшээлхэдэ, Кампучиhаа 23 студентнэр барилгын, электрэгагнууршын мэргэжэлдэ hурана.

— Бидэ нютагаа ерээд мастераар хүдэлхэбди. Советскэ Союзда hуража байхада ехэ hайн. Түрүүшээрород хэлэгүй хүндэ хүшэр байгаа. Мүнөө ородоор хөөрэлдэдэг болообди, — гээд Кампучиин студентнэрэй староста Чунг Чотана манда хөөрэнэ.

**ЗУРАГ ДЭЭР